ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ
លេខ...................សហវ.......

សេចក្តីព្រាងក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ សម្រាប់ការរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២១

❋❋❋✧❋❋❋

១. សេចក្តីផ្តើម

១. ឈរលើមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏រឹងមាំនៃកត្តាសុខសន្តិភាពពេញលេញ, បូរណភាពទឹកដី, សាមគ្គីភាពជាតិ និងស្ថិរភាពនយោបាយ ក្រោមការដឹកនាំប្រកបដោយគតិបណ្ឌិតរបស់ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី**, ប្រទេសកម្ពុជាសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍកាន់តែជាទីមោទនៈលើគ្រប់វិស័យ ជាមួយនឹងការរក្សាបានស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច-ហិរញ្ញវត្ថុប្រកបដោយភាពល្អប្រសើរ ក្នុងរយៈពេលជាងពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ ។ ការសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដ៏រឹងមាំ បានបន្តរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកាត់បន្ថយអត្រានៃភាពក្រីក្រ និងវិសមភាពសង្គម, បង្កើតការងារ និងជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន ។ ជាការពិតណាស់, ការធានាបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ប្រកបដោយបរិយាប័ន្នគឺជារបៀបវារៈចម្បងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។ ដើម្បីបន្តសម្រេចបាននូវគោលដៅកំណើននេះក្នុងរយៈពេលមធ្យម រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងអនុវត្តនូវគោលនយោបាយអាទិភាពប្រកបដោយឆន្ទៈខ្ពស់ រួមមានជាអាទិ៍ "**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤**" និង "**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០១៩-២០២៣**" ព្រមទាំងវិធានការកែទម្រង់មុតស្រួចជាកញ្ចប់នានាសំដៅចូលរួមចំណែកសម្រួលដល់បរិយាកាសធុរកិច្ច, លើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងបង្កើនល្បឿននៃការធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ។

២. ដោយឡែកសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២០ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បាននិងកំពុងទទួលរងនូវផលប៉ះទង្គិចធ្ងន់ធ្ងរបង្កឡើងដោយការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយជាលទ្ធផល សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមានដែលពុំធ្លាប់មានក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រទំនើបរបស់ខ្លួន ។ ជាមួយគ្នានេះ ស្ថាប័នអន្តរជាតិធំៗបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាស្ថិតក្នុងចំណោមសេដ្ឋកិច្ច ដែលនឹងទទួលរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរពីជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងតំបន់អាស៊ាន ។ កត្តាសត្យានុម័តមួយចំនួនដែលបង្ហាញថា ការខាតបង់នៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានទំហំធំធេង រួមមាន÷ ១). ផលប៉ះពាល់ដែលកើតចេញពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ នេះ មានវិសាលភាពជាសកល និងមានល្បឿនលឿនជាងការរំពឹងទុក, ២). វិស័យដែលអូសទាញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបាននិងកំពុងទទួលរងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានធ្ងន់ធ្ងរ ខណៈចន្ទល់កំណើនថ្មីនៅមិនទាន់អាចមានលទ្ធភាពជំនួសបាននៅឡើយ, ៣). មុនទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ពីវិបត្តិនេះ

ផ្លូវលេខ ៩២ សង្កាត់វត្តភ្នំ ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា
St.92, Sangkat Wat Phnom, Khan Daun Penh, Phnom Penh, CAMBODIA.
ទូរស័ព្ទ: (+៨៥៥)២៣ ៨៩០ ៦៦៦
Phone: (+855) 23 890 666

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបានចាប់ផ្ដើមជាមួយនឹងសញ្ញាថមថយរួចស្រេចទៅហើយ តាមរយៈការបាត់បង់ខ្លះៗនូវភាពប្រកួតប្រជែងដោយសារការព្យួរ EBA លើមុខទំនិញនាំចេញមួយចំនួន, ៤). លទ្ធភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការគាំទ្រ ជាពិសេសផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុរបស់កម្ពុជានៅមានកម្រិត, ៥). ជំហរអភិក្រម និងជម្រើសវិធានការរបស់កម្ពុជាផ្ទាល់ ត្រូវស្រប និងដើរទន្ទឹមនឹងប្រទេសជិតខាង និងតំបន់ ដែលនេះហាក់កំពុងដាក់កំហិតបន្ថែមលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់កម្ពុជា និង ៦). កម្ពុជាត្រូវត្រៀមសម្របខ្លួនជាមួយនឹងការប្រែប្រួលនៃនិន្នាការសកល ឬអាចជាប្រក្រតីកម្មថ្មី (new normal) ដែលនេះទាមទារនូវពេលវេលា និងការគិតគូរឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ។

៣. ជាងនេះទៅទៀត ផលប៉ះទង្គិចនេះអាចនឹងមានទំហំ និងវិសាលភាពកាន់តែធំ ប្រសិនបើការរីក-រាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នៅអូសបន្លាយពេលកាន់តែយូរ ។ ជាក់ស្ដែង គិតត្រឹមជិតមួយឆមាសដើមឆ្នាំ ២០២០ នេះ, មូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាចាប់ផ្ដើមផ្ដល់នូវសញ្ញារង្គោះរង្គើជាបណ្ដើរៗ ជាពិសេសលើវិស័យទ្រទ្រង់កំណើន ។ ក្នុងន័យនេះ ផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរអាចទៅហួសពីទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ច ពោលគឺជ្រៀតចូលដល់ទិដ្ឋភាពសង្គម និងសន្តិសុខ តាមរយៈការកើនឡើងនៃអត្រាអត់ការងារធ្វើ, ការបាត់បង់ចំណូល, និងការធ្លាក់ចូលក្នុងភាពក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរ ដែលនេះនឹងនាំមកនូវបញ្ហាប្រឈមកាន់តែស្មុគស្មាញបន្ថែមទៀត ។ ជាការពិតណាស់ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បាននិងកំពុងគិតគូរ និងដាក់ចេញនូវវិធានការទាន់ពេលវេលា និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីកាត់បន្ថយទំហំនៃផលប៉ះពាល់ជាអតិបរមា ជាពិសេសការពារអាយុជីវិត និងរក្សាលំនឹងជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន ។

៤. បើទោះមានសញ្ញានៃភាពវិជ្ជមានខ្លះៗពីការវិវត្តនៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងបណ្ដាប្រទេស និងតំបន់នានា, ការបិទបញ្ចប់នៃវិបត្តិនេះនៅតែជាមន្ទិលនៅឡើយ ។ ក្នុងន័យនេះ ឆ្នាំ ២០២១ ក៏ប្រហែលនៅតែជាឆ្នាំដ៏លំបាកមួយសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងការវិលប្រឡប់ទៅរកប្រក្រតីភាព ឬសក្ដានុពលដូចដើម ។ នេះមានន័យថា វិធានការគោលនយោបាយក្នុងឆ្នាំ ២០២១ នៅតែបន្តផ្ដោតលើការដោះស្រាយក្នុងបរិការណ៍នៃការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានឹងបន្តប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការរីករាលដាលនៃជំងឺនេះ និងគាំទ្រការស្ដារ និងជំរុញការងើបឡើងវិញនៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា តាមរយៈការដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយមុតស្រួច និងអាទិភាព ជាមួយនឹងការគាំទ្រផ្នែកធនធានហិរញ្ញវត្ថុឱ្យចំគោលដៅ និងទាន់ពេលវេលា ព្រមទាំងការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តិសិទ្ធិភាពខ្ពស់ ។ ជំងឺកូវីដ-១៩ មិនត្រឹមតែបាននិងកំពុងធ្វើឱ្យបណ្ដាប្រទេសនានាលើសកលលោក ព្រមទាំងកម្ពុជាផងដែរ ទទួលរងនូវការខាតបង់ផល-ប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចច្រើនលើសលប់ តាមរយៈការថយចុះផលិតកម្ម, ការបាត់បង់ការងារ, ការធ្លាក់ចុះប្រាក់ចំណូល និងការថយចុះតម្រូវការប្រើប្រាស់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែនឹងធ្វើឱ្យនិន្នាការសកលមានការប្រែប្រួលជារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលអាចនឹងឈានដល់ប្រក្រតីកម្មថ្មី ក្នុងនោះ រួមមាន÷

១). ការប្រែប្រួលនិម្មាបនកម្មសេដ្ឋកិច្ចសកល (global economic architecture)÷ ការថមថយវិហូរពាណិជ្ជកម្មសកល ទាំងទំនិញ និងសេវាកម្ម តាមរយៈការផ្លាស់ប្ដូរច្រវាក់ផលិតកម្មសកល, ការថមថយវិហូរមូលធនសកល ដោយសារការធ្លាក់ចុះនៃតម្រូវការវិនិយោគ និងការធ្លាក់ចុះវិហូរមនុស្ស (people

movement) បណ្តាលមកពីការភ័យខ្លាចក្នុងការធ្វើដំណើរ និងការដាក់ចេញនូវបទដ្ឋានសុវត្ថិភាពថ្មី សម្រាប់ការធ្វើដំណើរ និងទេសចរណ៍;

២). ការធ្លាក់ចុះផលិតភាពសកល÷ ការថយចុះកម្រិតនវានុវត្តន៍ និងភាពច្នៃប្រឌិត បណ្តាលមកពីការផ្លាស់ប្តូរទម្រង់ការងារជាក្រុមទៅជាការធ្វើការងារជាលក្ខណៈបុគ្គល ស្របពេលបរិបទមិនប្រាកដប្រជានឹងបង្កការលំបាកក្នុងការព្យាករ និងរៀបចំផែនការឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ។ បច្ចេកវិទ្យាថ្មី និងឌីជីថលដែលជាវិស័យគាំទ្រ អាចនឹងជួយប៉ះប៉ូវមួយផ្នែកដល់ការធ្លាក់ចុះនូវផលិតភាព ប៉ុន្តែមិនអាចជំនួសការធ្លាក់ចុះនូវផលិតកម្មក្នុងវិស័យផ្សេងៗទៀតបានឡើយ និង

៣). ការកើនឡើងវិសមភាពសង្គម÷ ភាពក្រីក្រនឹងរីកធំដោយសារផលប៉ះទង្គិចមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ ទន្ទឹមនឹងវិធានការអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៅមានកម្រិត ទាំងទំហំ និងប្រសិទ្ធភាព ។

និន្នាការទាំងអស់នេះ ទាមទារឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលត្រៀមខ្លួនជាស្រេច ក្នុងការដាក់ចេញនូវវិធានការដោះស្រាយជាកញ្ចប់ដោយធ្វើការថ្លឹងថ្លែងរវាងផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច, សុខភាពសាធារណៈ, សង្គម និងនយោបាយ ទាំងក្នុងរយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ ។

៥. និន្នាការសកលបានបង្ហាញថា មានអភិក្រម ០២ ក្នុងការឆ្លើយតបនឹងការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងនោះគឺ÷

អភិក្រមទី១÷ រង់ចាំរហូតដល់ការបញ្ចប់នៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ទាំងស្រុង (បន្ទាប់ពីការរកឃើញនូវវ៉ាក់សាំង និងថ្នាំព្យាបាល) ដែលនេះនឹងធ្វើឱ្យមានបច្ច័យអវិជ្ជមានធ្ងន់ធ្ងរ ចំពោះសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និង

អភិក្រមទី២÷ សម្របខ្លួនទៅនឹងជំងឺនេះ (រៀនរស់ជាមួយជំងឺនេះ) តាមរយៈការរៀបចំប្រព័ន្ធថ្នាក់ជាតិដោយផ្តោតសំខាន់លើតុល្យភាពរវាងការកាត់បន្ថយនៃការឆ្លងជាអតិបរមា និងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីចាប់ផ្តើមដំណើរការ និងស្តារឡើងវិញនូវសកម្មភាពធុរកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម ។

៦. ជម្រើសអភិក្រមណាមួយរបស់ប្រទេសក្នុងតំបន់ និងសកល នឹងមានឥទ្ធិពលដោយជៀសមិនរួចដល់ជំហរអភិក្រមរបស់កម្ពុជា និយាយជារួម និងនិយាយដោយឡែក លើការរៀបចំក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ សម្រាប់ការរៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២១ នេះ ។ ហេតុដូចនេះ សម្រាប់ជាការគិតគូរឱ្យកាន់តែគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងកំណត់នូវជំហរអភិក្រមដែលមានលក្ខណៈប្រាកដនិយម និងស្របតាមនិន្នាការតំបន់ និងសកល ជាពិសេសអាចធានាបាន ទាំងលំនឹងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច និងសុវត្ថិភាពសុខភាពសាធារណៈ ដែលនឹងកំណត់ក្នុងក្របខ័ណ្ឌការស្តារឡើងវិញនៃសេដ្ឋកិច្ចក្រោយវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។

២. សមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ចឆ្នាំ ២០១៩

៧. សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកមានកំណើនថមថយមកត្រឹម ២,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០១៩ ដែលបណ្តាលមកពីភាពតានតឹងនៃសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្មរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងចិន, ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃការចាកចេញរបស់រង់គ្លេសពីសហភាពអឺរ៉ុប, ការឡើងកំដៅនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយ ដែលបានដាក់សម្ពាធដល់ការវិនិយោគ និងទំនុកចិត្តរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ ព្រមទាំងការបន្តនិន្នាការគោលនយោបាយគាំពារនិយម ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៩, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាសម្រេចបានកំណើនខ្ពស់ក្នុងអត្រា ៧,១% ដែលទ្រទ្រង់ដោយការបន្តរីកចម្រើននៃវិស័យឧស្សាហកម្ម និងវិស័យសេវាកម្ម ខណៈវិស័យកសិកម្មមានកំណើនអវិជ្ជមាន ។ ការវាយតម្លៃជារួមបង្ហាញថា វិស័យឧស្សាហកម្មសម្រេចបានកំណើនក្នុងរង្វង់ ១១,៣% ដោយសារកំណើនខ្ពស់នៃអនុវិស័យសំណង់ និងអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ បើទោះបីជាអនុវិស័យកាត់ដេរមានកំណើនថមថយបន្តិច ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិស័យសេវាកម្មត្រូវបានវាយតម្លៃថាសម្រេចបានកំណើន ៦,២% ដោយសារកំណើនយឺតនៃអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន និងអនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ខណៈដែលអនុវិស័យលក់ដុំ-រាយបន្តមានកំណើនល្អប្រសើរ ។ ចំណែកឯ វិស័យកសិកម្មត្រូវបានវាយតម្លៃថាមានកំណើនអវិជ្ជមាន ០,៥% ដោយសារកំណើនធ្លាក់ចុះនៃអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ និងនេសាទ ខណៈដែលអនុវិស័យដំណាំមានកំណើនទាប ។

៨. សម្រាប់ទិដ្ឋភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ក្នុងឆ្នាំ ២០១៩ រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តគោលនយោបាយពង្រឹងការគ្រប់គ្រងថវិកា (fiscal consolidation) ក្នុងគោលដៅបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពចំណាយថវិការដ្ឋ តាមរយៈការវិភាជឱ្យកាន់តែចំគោលដៅ និងកាត់បន្ថយនូវចំណាយមិនចាំបាច់មួយចំនួន បន្ទាប់ពីអនុវត្តគោលនយោបាយវិត្ថារកម្មថវិកា (expansion fiscal policy) ក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ ដែលបានជួយជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរហូតដល់ ៧,៥% ដែលជាកំណើនមួយខ្ពស់បំផុតក្នុងរយៈពេល ១០ ឆ្នាំ ចុងក្រោយនេះ ។ ក្នុងនោះ ការប្រមូលចំណូលក្នុងស្រុក សម្រេចបានកំណើនខ្ពស់ក្នុងអត្រា ២៦,២% សមមូលនឹង ២៥,២២% នៃ ផ.ស.ស ដែលជាលទ្ធផលល្អប្រសើរលើសការរំពឹងទុកនៃចំណូលសារពើពន្ធ និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ។ ជាមួយគ្នានេះ, ចំណាយថវិកាសរុបអនុវត្ត (បណ្តោះអាសន្ន)បានប្រមាណ ២៥,៧៥% នៃ ផ.ស.ស ស្មើនឹងកំណើន ១៦,៧% ដែលបានផ្តល់លទ្ធភាពដល់ការដំឡើងប្រាក់បៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការ ព្រមទាំងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងពង្រីកការអនុវត្តគោល-នយោបាយគាំពារសង្គមផងដែរ ។ **ជារួម ឱនភាពថវិកាក្នុងឆ្នាំ ២០១៩ រក្សាបានក្នុងរង្វង់ ០,៥៣% នៃ ផ.ស.ស ។**

៣. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច

៩. មុនពេលមានវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុង ឆ្នាំ ២០២០ ត្រូវបានរំពឹងថាមានកំណើន ៦,៥% សម្រាប់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការរៀបចំច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២០ ។ ការព្យាករនេះ បានគិតគូររៀបចំក្នុងបរិបទដែលសេដ្ឋកិច្ចសកលមានកំណើនថមថយ និងការបន្តកើនឡើងនូវភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់មកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ជាពិសេសហានិភ័យនៃការដក EBA ខណៈដែលវិស័យទ្រទ្រង់កំណើនផ្សេងៗទៀតនៅ

4

បន្តកំណើនល្អប្រសើរធម្មតា ។ យ៉ាងណាមិញ ក្នុងបរិការណ៍បច្ចុប្បន្ន ស្ថាប័នអន្តរជាតិធំៗ បានព្យាករទម្លាក់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល និងកម្ពុជា ។

១០. ជាលទ្ធផល ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ សេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ៣,០% ដោយសារផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ។ កំណើនអវិជ្ជមាននេះត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកនៃសកម្មភាពផលិតកម្ម, ការវិនិយោគ, ការប្រើប្រាស់ និងការធ្វើដំណើរ ដោយសារវិធានការក្នុងការទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ របស់ប្រទេសនីមួយៗ ដូចជាការបិទទីក្រុង (lockdown) និងការដាក់កំហិតឱ្យនៅផ្ទះជាដើម ។ ក្នុងនោះ សេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិក និងតំបន់ចាយប្រាក់អឺរ៉ូ ត្រូវបានវាយតម្លៃថានឹងទទួលរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំង និងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ៥,៩% និង ៧,៥% រៀងគ្នា ដោយសារការរីករាលដាលធ្ងន់ធ្ងរ និងនិន្នាការអូសបន្លាយនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នៅក្នុងតំបន់ទាំងពីរនេះ ។ សេដ្ឋកិច្ចចិន ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងរក្សាបានកំណើនវិជ្ជមាន តែស្ថិតក្នុងកម្រិតទាប ក្នុងអត្រា ១,២% ដោយសារប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការទប់ស្កាត់ ដែលបានដាក់ចេញដោយរដ្ឋាភិបាលចិន ហើយសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចចិនត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញបន្តិចម្តងៗ ចាប់ពីត្រីមាសទី ២ ឆ្នាំ ២០២០ ។

១១. ដោយឡែកក្នុងឆ្នាំ ២០២១ សេដ្ឋកិច្ចសកលលោកត្រូវបានព្យាករថា នឹងងើបមកវិញក្នុងអត្រា ៥,៨% ក្រោមការរំពឹងទុកថាជំងឺនេះនឹងមានភាពធូរស្រាលជាបណ្តើរៗ ក្នុងឆមាសទី ២ ឆ្នាំ ២០២០ បូករួមនឹងលទ្ធផលទទួលបានពីគោលនយោបាយគាំទ្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានដាក់ចេញដោយរដ្ឋាភិបាលក្នុងប្រទេសនីមួយៗ ដែលនឹងធ្វើឱ្យសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចត្រឡប់មកសភាពធម្មតាវិញ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ការព្យាករនេះស្ថិតក្នុងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ដោយហេតុថានិន្នាការងើបឡើងវិញនេះអាស្រ័យលើរយៈពេលនៃការអូសបន្លាយ និងលទ្ធភាពនៃការទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ ព្រមទាំងប្រសិទ្ធភាពនៃការឆ្លើយតបផ្នែកគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសនីមួយៗ ក្នុងការស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ។ ទន្ទឹមនេះ ការឡើងកម្តៅនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងចិន, បាតុកម្មនៅហុងកុងក្នុងពេលថ្មីៗនេះ និងបញ្ហាកោះតៃវ៉ាន់ ក៏ជាហានិភ័យចំពោះការងើបឡើងវិញនៃសេដ្ឋកិច្ចសកលលោកផងដែរ ។ ឈរលើហានិភ័យ និងភាពមិនប្រាកដប្រជាទាំងនេះ ស្ថាប័នអន្តរជាតិនានា នឹងធ្វើការព្យាករទម្លាក់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកលជាថ្មីម្តងទៀតនាពេលឆាប់ៗខាងមុខនេះ ។

១២. ក្នុងឆ្នាំ ២០២០, *សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ១,៩% ដែលជាអត្រាមិនធ្លាប់មានកន្លងមក* ដោយសារការរីករាលដាលយ៉ាងលឿននៃជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលបាននិងកំពុងធ្វើឱ្យតម្រូវការខាងក្រៅធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុក និងរុញច្រានសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសជាច្រើន ជាពិសេសបណ្តាប្រទេសដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ៗរបស់កម្ពុជាប្រឈមនឹងកំណើនអវិជ្ជមាន ។ ជាក់ស្តែង ជំងឺកូវីដ-១៩ បាននិងកំពុងបង្កឱ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដោយផ្ទាល់លើសេដ្ឋកិច្ចសហរដ្ឋអាមេរិក, សហភាពអឺរ៉ុប និងចិន តាមរយៈការធ្លាក់ចុះតម្រូវការ ទាំងទំនិញ និងសេវាកម្ម រួមទាំងការធ្វើដំណើរ និងការផ្អាក ឬការបង្អាក់ផលិតកម្ម ។ និន្នាការធ្លាក់ចុះនេះ នឹងធ្វើឱ្យវិស័យជំរុញកំណើនសំខាន់ៗរបស់កម្ពុជា ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាន ដូចជា÷ ១).

អនុវិស័យទេសចរណ៍ ដោយសារការដាក់កំហិតលើការធ្វើដំណើរ និងការភ័យខ្លាចនៃការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩, ២). អនុវិស័យកាត់ដេរ ដោយសារការលុបចោលនូវការបញ្ជាទិញពីទីផ្សារអឺរ៉ុប និងសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលកំពុងបង្ខំឱ្យរោងចក្រជាច្រើនព្យួរប្រតិបត្តិការ និងអាចឈានដល់ការបិទរោងចក្រ និង ៣). អនុវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ដោយសារការធ្លាក់ចុះទំនុកចិត្តក្នុងការវិនិយោគ និងវំហូរទុនវិនិយោគ ព្រមទាំងការថមថយប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាជន ។ យ៉ាងណាមិញ, ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ត្រូវបានរំពឹងថាអាចនឹងងើបឡើងវិញមកក្នុងអត្រាកំណើន ៣,៥% ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញយឺតនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេសការកើនឡើងក្នុងកម្រិតទាបនៃតម្រូវការខាងក្រៅ និងទំនុកចិត្តទីផ្សារក្នុងស្រុក ។ ទន្ទឹមនេះ, គួរកត់សម្គាល់ផងដែរថា ការរំពឹងទុកនេះ គឺស្ថិតក្នុងភាពមិនប្រាកដប្រជាខ្ពស់ ដោយត្រូវពឹងផ្អែកលើកត្តាសត្យានុម័តមួយចំនួន ដូចជា ប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការគ្រប់គ្រងផលប៉ះពាល់ពីជំងឺកូវីដ-១៩ របស់កម្ពុជាផ្ទាល់, ក្នុងតំបន់ និងសកលលោក, លទ្ធភាពរកឃើញថ្នាំព្យាបាល ព្រមទាំងលទ្ធភាពផលិតនូវវ៉ាក់សាំងទ្រង់ទ្រាយធំ ក៏ដូចជាការអនុវត្តវិធានការដែលបានដាក់ចេញដើម្បីស្តារ និងស្រោចស្រង់សេដ្ឋកិច្ចក្រោយវិបត្តិកូវីដ-១៩ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។ ផ្អែកលើនិន្នាការខាងលើ, សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និង ២០២១ ត្រូវបានព្យាករដូចខាងក្រោម÷

១៣. *(១) វិស័យកសិកម្ម* ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនក្នុងរង្វង់អត្រា ០,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងងើបឡើងវិញបន្តិចមកអត្រា ១,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដោយសារការងើបឡើងវិញនៃអនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ និងនេសាទ ។

១៤. អនុវិស័យដំណាំត្រូវបានព្យាករថានឹងសម្រេចបានកំណើន ០,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និង ១,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដោយសារតែកំណើនល្អប្រសើរនៃផលិតកម្មកៅស៊ូ, ដំណាំរួមផ្សំ និងដំណាំឧស្សាហកម្ម ខណៈដែលផលិតកម្មស្រូវបន្តកំណើនទាប បើទោះបីជាងើបឡើងវិញបន្តិចធៀបនឹងឆ្នាំ ២០១៩ ដែលបណ្តាលមកពីភាពមានកម្រិតនៃការពង្រីកផ្ទៃដីដាំដុះ, កំណើនផលិតភាពទាប និងឥទ្ធិពលអវិជ្ជមាននៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។ ផលិតកម្មដំណាំរួមផ្សំ និងដំណាំឧស្សាហកម្ម ដូចជាដំឡូងមី, ស្វាយចន្ទី, ស្វាយ, ចេក, ពោត និងបន្លែ ជាដើម ត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តកំណើនល្អ ដែលនឹងត្រូវបានជំរុញដោយការអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការជំរុញផលិតកម្មក្នុងស្រុក, ការកើនឡើងនៃការវិនិយោគក្នុងស្រុក និងបរទេសលើការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម និងការរំពឹងទុកនូវការកើនឡើងនៃការនាំចេញផលិតផលកសិកម្មទៅកាន់ទីផ្សារចិន, ហុងកុង, កូរ៉េខាងត្បូង និងប្រទេសមួយចំនួនទៀតក្នុងតំបន់អាស៊ាន ។

១៥. អនុវិស័យនេសាទ ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញបន្តិច ក្នុងអត្រា ១,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និង ១,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដែលនឹងត្រូវបានជំរុញដោយកំណើននៃការវិនិយោគលើអនុវិស័យវារីវប្បកម្ម ដោយសារការអនុវត្តវិធានការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ តាមរយៈការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញប្បទានសម្បទាន, ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស និងការប្រើប្រាស់ពូជត្រីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងគុណភាព ខណៈដែលផលចាប់ទឹក

សាបនៅបន្តកំណើនទាប ដោយសារការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដែលធ្វើឱ្យទឹកទន្លេទាបមិនអំណោយផលដល់ការបង្កកំណើតរបស់ត្រី ។

១៦. អនុវិស័យចិញ្ចឹមសត្វ ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញបន្តិចក្នុងរង្វង់អត្រា ១,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និង ១,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដោយសារការរំពឹងទុកនូវកំណើនការចិញ្ចឹមសត្វបែបពាណិជ្ជកម្មខ្នាតមធ្យម និងធំ ជាពិសេសការចិញ្ចឹមជ្រូក និងមាន់ ដែលជំរុញដោយភាពល្អប្រសើរនៃថ្លៃសត្វ ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ, អនុវិស័យនេះក៏នឹងត្រូវជំរុញផងដែរ ដោយការងើបឡើងវិញនៃការចិញ្ចឹមសត្វជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដោយសារអន្តរាគមន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងការអនុវត្តគម្រោងរបស់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា ដើម្បីជួយដល់ពលករចំណាកស្រុកដែលត្រឡប់ពីបរទេស និងកម្មករបាត់បង់ការងារក្នុងវិស័យកាត់ដេរ ក្នុងអំឡុងពេល និងក្រោយពេលជំងឺកូវីដ-១៩ ។

១៧. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី វិស័យកសិកម្មនៅជួបបញ្ហាប្រឈមជាលក្ខណៈរចនាសម្ព័ន្ធ ដូចជាកំណើនផលិតភាពទាប ទាំងផលិតភាពពលកម្ម និងផលិតភាពដី, ភាពនៅទន់ខ្សោយនៃការធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្ម និងពិពិធកម្មកសិកម្ម, កង្វះការកែច្នៃផលិតផលកសិកម្មឱ្យអស់ពីសក្តានុពលដើម្បីបង្កើនតម្លៃបន្ថែមក្នុងសេដ្ឋកិច្ច, ភាពមានកម្រិតនៃការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន និងការធ្វើសុខដុមនីយកម្មគម្រោងនានា ទាំងក្នុងកម្រិតនៃការធ្វើផែនការសកម្មភាព និងថវិកា និងកម្រិតនៃការអនុវត្ត ។ ក្នុងន័យនេះ ដើម្បីជំរុញវិស័យកសិកម្មឱ្យមានកំណើនខ្ពស់ឡើងវិញសំដៅគាំទ្រកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងលើកកម្ពស់សន្តិសុខស្បៀង ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និងវែង, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តោតអាទិភាពចម្បងលើការលើកកម្ពស់ផលិតភាព និងពិពិធកម្មកសិកម្ម ការជំរុញការកែច្នៃ និងការនាំចេញ ។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយរួមមាន÷ ១). បង្កើនការវិនិយោគលើផលិតកម្មពូជសុទ្ធ ដែលមានគុណភាពល្អ, ២). ជំរុញការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍ, ៣). បង្កើនការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសកសិកម្ម ដែលស្របនឹងតម្រូវការទីផ្សារ, ៤). ផ្តោតអាទិភាពលើការវិនិយោគលើប្រព័ន្ធស្រោចស្រពខ្នាតតូច និងមធ្យម ក្នុងតំបន់ដែលមានសក្តានុពលស្រូវក្រអូប និងដំណាំឧស្សាហកម្មផ្សេងទៀត, ៥). វិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រផ្សេងទៀតដូចជាទីផ្សារបោះដុំកសិផល, មន្ទីរពិសោធន៍ និងឧបករណ៍ត្រួតពិនិត្យគុណភាព និងសុវត្ថិភាពផលិតផល, អនាម័យ និងភូតគាមអនាម័យ ដែលបម្រើដល់ការបង្កើនស្តង់ដារគុណភាពសម្រាប់បម្រើដល់ការនាំចេញ និង ៦). ធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវការសម្របសម្រួល និងសមត្ថភាពស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ទាំងការធ្វើផែនការ និងការអនុវត្ត ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។

១៨. ***(២) វិស័យឧស្សាហកម្ម*** ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ២,២% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ដោយសារការធ្លាក់ចុះគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃអនុវិស័យកាត់ដេរ និងសំណង់ ខណៈដែលអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរត្រូវបានរំពឹងថានឹងនៅបន្តកំណើនខ្ពស់ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ វិស័យនេះត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងក្នុងអត្រា ៤,១% ដោយសារការកើនឡើងវិញក្នុងកម្រិតទាបនៃអនុវិស័យកាត់ដេរ និងអនុវិស័យសំណង់ ខណៈដែលអនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរនៅតែបន្តកំណើនល្អប្រសើរ ។

១៩. ក្នុងនោះ អនុវិស័យកាត់ដេរ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ៦,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ប៉ុន្តែត្រូវបានរំពឹងថាងើបឡើងមកវិញក្នុងអត្រាទាប ១,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ។ កំណើនអវិជ្ជមាននៃអនុវិស័យកាត់ដេរក្នុងឆ្នាំ ២០២០ នេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកនៃតម្រូវការខាងក្រៅ ដោយសារផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរនៃការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ ជាពិសេសលើប្រទេសដែលជាទីផ្សារនាំចេញសំខាន់ៗរបស់កម្ពុជាដូចជាសហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប រហូតដល់បណ្តាលឱ្យមានការលុបចោលការបញ្ជាទិញចាប់ពីខែមេសា រហូតដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០២០ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២១, អនុវិស័យនេះត្រូវបានរំពឹងថានឹងកើនឡើងវិញក្នុងអត្រា ១,៦% ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងយឺតនៃតម្រូវការខាងក្រៅ ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ អនុវិស័យនេះក៏អាចប្រឈមនឹងការប្រកួតប្រជែងកាន់តែខ្លាំងពីការដណ្តើមយកទីផ្សារដែលទើបនឹងងើបឡើងមកវិញ បន្ទាប់ពីវិបត្តិនេះត្រូវបានគ្រប់គ្រង រួមទាំងផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីការដកប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធ EBA លើមុខទំនិញមួយចំនួន, ការចូលជាធរមាននៃកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងវៀតណាម និងសហភាពអឺរ៉ុប ព្រមជាមួយនឹងកំណើនទាបនៃផលិតភាពពលកម្ម ។ ជាការឆ្លើយតប, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តបង្កើនផលិតភាព, បញ្ចុះថ្លៃអគ្គិសនី, ដឹកជញ្ជូន និងឡូជីស្ទីក ព្រមទាំងលើកកម្ពស់កិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្មបន្ថែមទៀត ដើម្បីពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជាឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ។

២០. អនុវិស័យសំណង់ ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ៥,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងរំពឹងថាងើបឡើងវិញជាមួយនឹងកំណើនទាបក្នុងអត្រា ៣,៣% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ អនុវិស័យនេះមានការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកមិនធ្លាប់មានចាប់តាំងពីវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុសកលអំឡុងឆ្នាំ ២០០៨-២០០៩ ដែលបណ្តាលមកពីការរំពឹងទុកនៃការធ្លាក់ចុះវិនិយោគពីបរទេស ជាពិសេសពីប្រទេសចិន និងតម្រូវការសាងសង់អគារបម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍ និងពាណិជ្ជកម្ម ព្រមទាំងការធ្លាក់ចុះទំនុកចិត្តវិនិយោគក្នុងស្រុកដោយសារការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ អនុវិស័យសំណង់ត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញក្នុងអត្រាកំណើនទាប ដោយហេតុថាអនុវិស័យនេះត្រូវការពេលវេលា ដើម្បីស្តារទំនុកចិត្តសម្រាប់អ្នកវិនិយោគ ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ, អនុវិស័យនេះពឹងផ្អែកខ្លាំងលើទុនវិនិយោគពីខាងក្រៅ ដូចនេះផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ និងបញ្ហាណាមួយដែលបង្អាក់ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក នឹងបង្កជាហានិភ័យដល់អនុវិស័យសំណង់នៅកម្ពុជា ។ ក្នុងន័យនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តឃ្លាំមើលដោយយកចិត្តទុកដាក់ និងធ្វើការសិក្សាឱ្យបានស៊ីជម្រៅ ពីការវិវត្តនៃអនុវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យនៅកម្ពុជា ដើម្បីដាក់ចេញគោលនយោបាយអន្តរាគមន៍បានទាន់ពេលវេលាក្នុងការបញ្ចៀសហានិភ័យដែលអាចកើតឡើង ។

២១. អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ ត្រូវបានព្យាករថានឹងបន្តកំណើនខ្ពស់ក្នុងរង្វង់ ១៣,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និង ១០,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ អនុវិស័យនេះត្រូវបានព្យាករថានឹងមានការកើនឡើង ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈកំណើនខ្ពស់នៃការនាំចេញផលិតផលមិនមែនកាត់ដេរ ដូចជា កង់, គ្រឿងបង្គុំអេឡិចត្រូនិក និងអង្ករ ព្រមទាំងការរំពឹងទុកការកើនឡើងផលិតកម្មក្នុងស្រុកសម្រាប់គាំទ្រដល់ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ស្របពេលដែលការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញនាំចូល ។ ក្នុងឆ្នាំ

២០២១ អនុវិស័យនេះត្រូវបានរំពឹងថានឹងបន្តកំណើនក្នុងអត្រា ១០,១% ដោយសារការពង្រីកមូលដ្ឋានផលិតកម្ម ផលិតផលមិនមែនកាត់ដេរនៃវិនិយោគដែលមានស្រាប់ ទាំងក្នុង និងក្រៅតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស, ការរំពឹងទុក និន្នាការនៃការផ្លាស់ប្តូរទីតាំង (relocation) របស់រោងចក្រមួយចំនួនមកកម្ពុជា ដែលបណ្តាលមកពីឥទ្ធិពលនៃសង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម និងការបង្វែរពីច្រវាក់ផលិតកម្មសកលមកជាច្រវាក់ផលិតកម្មតំបន់ក្នុងបរិការណ៍វិបត្តិកូវីដ-១៩ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការដាក់ចេញជាបន្តបន្ទាប់នូវគោលនយោបាយគាំទ្រវិស័យឯកជន ជាពិសេសការអភិវឌ្ឍវិស័យសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម និងការលើកកម្ពស់សហគ្រិនភាពដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ត្រូវបានរំពឹងថានឹងជួយជំរុញដល់វិស័យនេះផងដែរ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, អនុវិស័យកម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ នៅតែមានការប្រឈមនឹងបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធមួយចំនួនដូចជា កង្វះវត្ថុធាតុដើមក្នុងស្រុក, ថ្លៃអគ្គិសនីខ្ពស់ និងកង្វះខាតប្រភេទអាជីវកម្មធុនកណ្តាល (missing middles) ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់វត្ថុធាតុដើមដល់ឧស្សាហកម្មធំៗ ។ ដើម្បីឱ្យវិស័យនេះអាចរួមចំណែកឱ្យអស់សក្តានុពលនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងពន្លឿនការអនុវត្ត "**គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្មកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៥-២០២៥**", ជំរុញយន្តការ "**គណៈកម្មាធិការសកម្មភាពគោលនយោបាយលើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម**" ដើម្បីសម្របសម្រួល និងដោះស្រាយបញ្ហាជារចនាសម្ព័ន្ធ និងបញ្ហាផ្សេងៗ ដែលមានលក្ខណៈអន្តរស្ថាប័ន និងរៀបចំ "**ផែនការមេដើម្បីអភិវឌ្ឍខេត្តព្រះសីហនុ ទៅជាតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសគំរូពហុបំណង**" សំដៅផ្សារភ្ជាប់ខ្សែច្រវាក់តម្លៃតំបន់ និងសកល ក្នុងគោលដៅជំរុញពិពិធកម្មក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម ។

២២. *(៣) វិស័យសេវាកម្ម* ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងធ្លាក់ចុះមកក្នុងអត្រាអវិជ្ជមាន ៣,0% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ដោយសារការរំពឹងទុកនូវកំណើនអវិជ្ជមាននៃអនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន, អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ និងអនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ។ វិស័យសេវាកម្មត្រូវបានព្យាករថានឹងកើនឡើងវិញមកក្នុងអត្រាកំណើនទាប ៣,៦% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដោយសារការរំពឹងទុកការងើបឡើងវិញក្នុងកម្រិតទាបនូវសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេសក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ និងការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក បន្ទាប់ពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ ។

២៣. អនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ៩,៧% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងត្រូវបានព្យាករថាងើបឡើងវិញជាមួយនឹងអត្រា ៣,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ។ កំណើនអវិជ្ជមានក្នុងឆ្នាំ ២០២០ នេះ គឺដោយសារការរំពឹងទុកការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកនៃចំនួនភ្ញៀវទេសចរជាតិ និងអន្តរជាតិ ដែលបណ្តាលមកពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២១, អនុវិស័យសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ត្រូវបានរំពឹងថានឹងមានកំណើនវិជ្ជមានឡើងវិញ ប៉ុន្តែស្ថិតក្នុងកម្រិតទាបនៅឡើយទាំងទំហំ និងអត្រាកំណើន ដោយសារការធ្លាក់ចុះលទ្ធភាពក្នុងការធ្វើដំណើរកំសាន្ត ហើយអនុវិស័យនេះអាចត្រូវការរយៈពេលពី ២ ទៅ ៣ ឆ្នាំ ដើម្បីអាចងើបទៅរកទំហំដែលធ្លាប់មានមុនពេលមានវិបត្តិ ។ ទន្ទឹមនេះ, វិស័យទេសចរណ៍នៅកម្ពុជានៅតែបន្តប្រឈមនឹងកង្វះខាតការធ្វើពិពិធកម្មគោលដៅ និងផលិតផលទេសចរណ៍, ភាពមានកម្រិតនៃសេវាទេសចរណ៍ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងស្ថាប័ន ព្រមទាំងការខាតបង់ចំណូល ដោយសារអវត្តមាននៃឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្មគាំទ្រ (backward linkages) ។ លើសពីនេះ, កម្ពុជានឹងប្រឈមនឹងការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់ ដោយសារ

បណ្តាប្រទេសដែលជាគោលដៅទេសចរណ៍ដទៃទៀត សុទ្ធតែមានវិធានការរៀងៗខ្លួនក្នុងការស្រូបយកភ្ញៀវទេសចរបន្ទាប់ពីស្ថានភាពនៃវិបត្តិនេះបានធូរស្រាលេ ។ ក្នុងន័យនេះ, ដើម្បីបង្កើនទំនុកចិត្តភ្ញៀវទេសចរ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងរៀបចំបទដ្ឋានសុវត្ថិភាពថ្មី និងវិធានការចាំបាច់ក្នុងអំឡុងពេល និងក្រោយបរិការណ៍ជំងឺកូវីដ-១៩ ។ អាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ ក៏នឹងចាត់វិធានការក្នុងការរៀបចំឱ្យមានសណ្តាប់ធ្នាប់ និងរបៀបរៀបរយក្នុងតំបន់ទេសចរណ៍ ព្រមទាំងរៀបចំ និងដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវផែនការរយៈពេលវែង ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា ដោយផ្តោតលើការកែលម្អការតភ្ជាប់ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និងការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការធ្វើពិពិធកម្មគោលដៅ និងផលិតផលទេសចរណ៍ឱ្យបានឆាប់រហ័ស និងការកែលម្អសេវាទេសចរណ៍ឱ្យមានគុណភាព ដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវ-ទេសចរឱ្យធ្វើដំណើរកំសាន្តមកកម្ពុជាបន្ថែមទៀត ។

២៤. អនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ៤,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងរំពឹងថាងើបឡើងវិញមកក្នុងអត្រា ២,០% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ។ កំណើនអវិជ្ជមានក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការធ្លាក់ចុះតម្រូវការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ដោយសារតែការធ្លាក់ចុះនៃអនុវិស័យសំខាន់ៗ ដែលជាប្រភពប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាជន រួមមាន÷ វិស័យកាត់ដេរ, សំណង់, អចលនទ្រព្យ និងសណ្ឋាគារនិងភោជនីយដ្ឋានជាដើម ដែលបណ្តាលមកពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ។ យ៉ាងណាមិញ, ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ កំណើននៃអនុវិស័យលក់ដុំ-រាយ ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញ ប៉ុន្តែទាបជាងនិន្នាការធម្មតា ដោយសារឥទ្ធិពលនៃការថមថយចំណូលរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងអំឡុងពេលមានវិបត្តិ ដែលនៅតែបន្តជះឥទ្ធិពលដល់តម្រូវការប្រើប្រាស់ ។ ការកើនឡើងនៃវិស័យលក់ដុំ-រាយ គឺពឹងផ្អែកទាំងស្រុងទៅលើលទ្ធភាពស្វែងរកចំណូលរបស់ប្រជាជន ដែលដើរស្របគ្នានឹងនិន្នាការរីកចម្រើននៃវិស័យផ្សេងៗក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។ ដូច្នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តដាក់ចេញនូវវិធានការ ដើម្បីរក្សាលំនឹងសេដ្ឋកិច្ច និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ សំដៅធានានិរន្តរភាពការងារ និងចំណូល ។

២៥. អនុវិស័យអចលនទ្រព្យ ត្រូវបានព្យាករថានឹងមានកំណើនអវិជ្ជមាន ក្នុងអត្រា ៥,១% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញជាមួយនឹងអត្រាកំណើនទាប ២,៦% ឆ្នាំ ២០២១ ។ ការធ្លាក់ចុះនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការរំពឹងទុកពីការធ្លាក់ចុះនៃលំហូរទុនវិនិយោគពីចិន និងទំនុកចិត្តវិនិយោគក្នុងស្រុក ដែលបណ្តាលមកពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ដោយឡែក ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ អនុវិស័យអចលនទ្រព្យត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញក្នុងកម្រិតទាប ដោយសារតែការរំពឹងទុកនៃការកើនឡើងយឺតនៃលំហូរទុនវិនិយោគ និងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេស ដែលជំរុញសកម្មភាពអចលនទ្រព្យ និងតម្រូវការក្នុងស្រុក ។ យ៉ាងណាមិញ, អនុវិស័យនេះ ក៏ប្រឈមនឹងហានិភ័យដូចគ្នាទៅនឹងអនុវិស័យសំណង់ ហើយទំនាក់ទំនងខ្ពស់រវាងអនុវិស័យនេះ និងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ក៏បង្កជាក្តីបារម្ភចំពោះលទ្ធភាពនៃការកើតមានវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ ស្របពេលដែលសកម្មភាពក្នុងអនុវិស័យនេះនឹងមានការធ្លាក់ចុះ ។ ដូច្នេះ ការបន្តតាមដានអនុវិស័យនេះប្រកបដោយការប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់គឺជាការចាំបាច់ដើម្បីបញ្ចៀសនូវវិបត្តិដែលអាចកើតមានជាយថាហេតុ ។

២៦. អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ ត្រូវបានព្យាករថាមានកំណើនថមថយគួរឱ្យកត់សម្គាល់មកក្នុងរង្វង់អត្រា ០,៤% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងងើបឡើងវិញក្នុងអត្រាកំណើន ៥,៩% ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ។ កំណើនទាបក្នុងឆ្នាំ ២០២០ នេះ ដោយសារការរំពឹងទុកនូវកំណើនអវិជ្ជមាននៃអនុវិស័យគាំទ្រដល់វិស័យដឹកជញ្ជូន រួមមានអនុវិស័យសំណង់, កាត់ដេរ និងសណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន ជាដើម ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ការកើនឡើងខ្ពស់នៃការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិត ជាពិសេសក្នុងអំឡុងពេលការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នឹងជួយជំរុញដល់កំណើនក្នុងអនុវិស័យគមនាគមន៍ និងប៉ះប៉ូវដល់ការធ្លាក់ចុះនៃអនុវិស័យដឹកជញ្ជូន ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ អនុវិស័យនេះ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញ បន្ទាប់ពីសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចត្រឡប់រកភាពប្រក្រតី ហើយនិន្នាការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិត និងការវិនិយោគបន្ថែមលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ នឹងបន្តជំរុញឱ្យអនុវិស័យគមនាគមន៍ កាន់តែរីកចម្រើនជាងមុនក្នុងរយៈពេលមធ្យម ។ អនុវិស័យដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ ក៏ជួបប្រទះនឹងបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនផងដែរ រួមមាន ភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូន និងឡូជីស្ទីក ខណៈដែលការរៀបចំផែនការមេគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃវិស័យនេះ មិនទាន់បានបញ្ចប់នៅឡើយ ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ, ថ្លៃសេវាអ៊ីនធឺណិតនៅមានកម្រិតខ្ពស់ ប្រៀបធៀបនឹងប្រទេសក្នុងតំបន់ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវពន្លឿនការរៀបចំ និងដាក់ចេញនូវ **"ផែនការមេគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ស្តីពីប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនពហុមធ្យោបាយ និងភស្តុភារកម្ម ២០២១-២០៣០"** និងវិធានការសម្រាប់អភិវឌ្ឍវិស័យដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍ ដើម្បីជំរុញដល់ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ដែលគាំទ្រដល់ការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិទាំងមូល ។

តារាងទី១៖ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចតាមវិស័យ

កំណើន (%)	២០១៩	២០២០ប៉ាន់.	២០២១ព្យា.
កំណើន ផ.ស.ស	**៧,១%**	**-១,៩%**	**៣,៥%**
វិស័យកសិកម្ម	-០,៥%	០,៩%	**១,៦%**
ដំណាំ	០,៦%	០,៨%	១,៨%
ការចិញ្ចឹមសត្វ	-២,៦%	១,១%	១,៦%
នេសាទ	-១,៦%	១,៣%	១,៧%
ព្រៃឈើ	-១,៨%	-១,៨%	-១,៨%
វិស័យឧស្សាហកម្ម	**១១,៣%**	**-២,២%**	**៤,១%**
កាត់ដេរ	៦,៦%	-៦,៧%	១,៦%
សំណង់	២០,៨%	-៥,៣%	៣,៣%
កម្មន្តសាលមិនមែនកាត់ដេរ	១០,៣%	១៣,១%	១០,១%
វិស័យសេវាកម្ម	**៦,២%**	**-៣,០%**	**៣,៦%**
សណ្ឋាគារ និងភោជនីយដ្ឋាន	៣,១%	-៩,៧%	៣,៨%
លក់ដុំ-រាយ	៦,៥%	-៤,០%	២,០%
ដឹកជញ្ជូន និងគមនាគមន៍	៨,៤%	០,៤%	៥,៩%
អចលនទ្រព្យ	៧,០%	-៥,១%	២,៦%

ប្រភព: ការប៉ាន់ស្មាន និងការព្យាកររបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២០

២៧. ជាមួយនឹងការងើបឡើងវិញនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, **អតិផរណា** ត្រូវបានព្យាករថានឹងស្ថិតក្នុងកម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបានក្នុងអត្រា ២,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ដោយសារការរំពឹងទុកការកើនឡើងនៃតម្រូវការ (demand shock) ម្ហូបអាហារ និងផលិតផលផ្សេងទៀតនៅលើទីផ្សារ ស្របពេលដែលការផ្គត់ផ្គង់ត្រូវបានរំពឹងថានឹងថមថយ ខណៈដែលថ្លៃដឹកជញ្ជូន ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងធ្លាក់ចុះ ទៅតាមនិន្នាការថ្លៃប្រេងលើទីផ្សារអន្តរជាតិ ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ អត្រានេះត្រូវបានព្យាករថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ៣,១% ដោយសារការរំពឹងទុកការកើនឡើងបន្តិចមកវិញនូវថ្លៃប្រេងអន្តរជាតិ ។

២៨. ស្របជាមួយគ្នានេះដែរ **អត្រាប្តូរប្រាក់** រៀលធៀបនឹងប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកត្រូវបានរំពឹងថានឹងស្ថិតក្នុងរង្វង់ ៤ ១០០ រៀលក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និង ២០២១ ។ ដើម្បីបន្តរក្សាជំនឿទុកចិត្តពីសំណាក់សាធារណជនលើការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល និងស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់, ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជានឹងបន្តអនុវត្តវិធានការលើកកម្ពស់ប្រាក់រៀល និងពង្រឹងគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងសាច់ប្រាក់ ។

២៩. **ឱនភាពគណនីចរន្ត** (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) ត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថានឹងកើនឡើងដល់ទំហំ ១៧,៦% នៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ដោយសារការរំពឹងទុកការធ្លាក់ចុះនៃការនាំចេញ និងចំណូលជារូបិយប័ណ្ណដែលបានមកពីទេសចរអន្តរជាតិ ។ យ៉ាងណាមិញ, ទំហំនេះត្រូវបានព្យាករថានឹងរួមតូចបន្តិចមកត្រឹម ១៧,៣% នៃ ផ.ស.ស ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដោយសារការរំពឹងទុកនៃការងើបឡើងវិញបន្តិចនូវការនាំចេញ និងវិស័យទេសចរណ៍ ។ ជាលទ្ធផល **ទុនបម្រុងអន្តរជាតិសរុប** ត្រូវបានរំពឹងថានឹងថយចុះក្នុងឆ្នាំ ២០២០ មកត្រឹម ១៦ ៩៣៧ លានដុល្លារអាមេរិក ដោយសារការរីកធំនៃឱនភាពគណនីចរន្ត រួមផ្សំនឹងការរំពឹងទុកការធ្លាក់ចុះរំហូរទុនវិនិយោគពីបរទេស ដែលទំហំនេះនៅតែអាចធានាការនាំចូលបាន ៨,៥ ខែ ។ ដោយឡែក ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ទុនបម្រុងអន្តរជាតិសរុប ត្រូវបានព្យាករថានឹងកើនឡើងដល់ ១៦ ៩៨១ លានដុល្លារអាមេរិក និងធានាការនាំចូលបាន ៨,០ ខែ ដោយហេតុថាការនាំចូលរបស់កម្ពុជាក៏នឹងងើបឡើងបន្តិចមកវិញ ។

តារាងទី២÷ តារាងប៉ាន់ស្មានទំហំពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស

សូចនាករ	២០១៩	២០២០ ប៉ាន់.	២០២១ ព្យា.
ការនាំចេញ (លានដុល្លាររអាមេរិក)	១៤ ៩៨៧	១៣ ៥៨៣	១៤ ៣៣៣
ការនាំចូល (លានដុល្លារអាមេរិក)	២២ ២៤២	២១ ៣១៤	២២ ៦០១
ឱនភាពគណនីចរន្ត (លានដុល្លារអាមេរិក)	៤ ២០៧	៤ ៧៩១	៥ ០១៩
ការនាំចេញ (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)	៥៥,២%	៤៩,៩%	៤៩,៤%
ការនាំចូល (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)	៨២,០%	៧៨,៣%	៧៧,៩%
ឱនភាពសមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)	២៦,៧%	២៨,៤%	២៨,៥%
ឱនភាពគណនីចរន្ត (ភាគរយនៃ ផ.ស.ស)	១៥,៥%	១៧,៦%	១៧,៣%

ប្រភព÷ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា និងការព្យាកររបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ, ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២០

៣០. បើទោះបីជាសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ត្រូវបានរំពឹងថានឹងងើបឡើងវិញក្នុងអត្រាដូចខាងលើក៏ដោយ, កម្ពុជាក៏ប្រឈមនឹងការកើនឡើងនៃហានិភ័យ ដោយសារភាពមិនប្រាកដប្រជា និងការប្រែប្រួលបរិបទសេដ្ឋកិច្ចសកល ។ ហានិភ័យទាំងនោះរួមមាន÷

(១). ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរដោយសារការអូសបន្លាយ និងលទ្ធភាពនៃការកើតឡើងរលកទី ២ នៃជំងឺកូវីដ-១៩

(២). ការបន្តធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ដែលអាចឈានទៅដល់វិបត្តិសកលធ្ងន់ធ្ងរ (global depression)

(៣). ភាពតានតឹងនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយ និងសន្តិសុខសកលដែលអាចឈានទៅដល់សង្គ្រាមត្រជាក់ (cold war)

(៤). ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធ និង

(៥). ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងគ្រោះធម្មជាតិ ។

៣១. ទន្ទឹមនឹងការកើនឡើងនៃហានិភ័យខាងក្រៅ, កម្ពុជានៅតែបន្តប្រឈមនឹងបញ្ហាក្នុងស្រុក បើទោះបីជារាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយ ដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង, ជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័នក្តី ។ បញ្ហាប្រឈមទាំងនោះរួមមាន÷

(១). ថ្លៃអគ្គិសនីនៅមានកម្រិតខ្ពស់ ដែលមិនទាន់មានភាពប្រកួតប្រជែង និងការផ្គត់ផ្គង់មិនទាន់មានស្ថិរភាព;

(២). ប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូន និងឡូជីស្ទីកដែលនៅមិនទាន់អាចប្រកួតប្រជែងបានជាមួយប្រទេសជិតខាង;

(៣). កិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្មដែលនៅបន្តជាបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ធុរជន;

(៤). សម្ពាធពីការកើនឡើងនៃប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ជាពិសេសសម្រាប់វិស័យឧស្សាហកម្ម ខណៈដែលកំណើនផលិតភាពពលកម្មនៅមានកម្រិតទាប;

(៥). ល្បឿនយឺតនៃការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច បើទោះបីជា "គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្មកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៥-២០២៥" ត្រូវបានដាក់ចេញ ប៉ុន្តែប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តនៅមានកម្រិត និង

(៦). បរិមាណ និងគុណភាពនៃកម្លាំងពលកម្មជំនាញ ដែលមិនទាន់អាចឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការទីផ្សារ ។

៣២. *ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងនិន្នាការខាងលើ ក៏ដូចជាគ្រប់គ្រងហានិភ័យ ដែលអាចកើតមាន រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវវិធានការអន្តរាគមន៍សមស្រប និងទាន់ពេលវេលា តាមរយៈការដាក់ចេញដោយប្រទាក់ក្រឡានូវគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និងគោលនយោបាយរចនាសម្ព័ន្ធ (structural policy) ដើម្បីសម្រេចឱ្យបានគោលបំណងរក្សាលំនឹងសេដ្ឋកិច្ច និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។*

៣៣. (១) ***រក្សាលំនឹងសេដ្ឋកិច្ច៖*** តាមរយៈការបន្តការពារ និងប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងជំងឺកូវីដ-១៩, ការបន្តរក្សាលំនឹងសកម្មភាពអាជីវកម្ម និងការបន្តរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន ។

- *ការបន្តប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងជំងឺកូវីដ-១៩៖* ការបង្កើនចំណាយលើវិស័យសុខាភិបាល និងកម្មវិធីលើកកម្ពស់សុខភាពសាធារណៈ ដែលផ្ដោតទាំងវិធានការការពារ (ការអប់រំ, ការបង្ការ និងការទប់ស្កាត់) និងវិធានការព្យាបាល ។
- *ការបន្តរក្សាលំនឹងសកម្មភាពអាជីវកម្ម៖* ការលើកទឹកចិត្ត និងអនុគ្រោះផ្នែកសារពើពន្ធ (tax relief), ការលើកលែង និងអនុគ្រោះឥណទាន (credit relief) និងការបង្កើនសន្ទនីយភាព (liquidity) ទៅក្នុងទីផ្សារ ជាពិសេសធ្វើយ៉ាងណាឱ្យអាជីវកម្មទាំងនោះអាចបន្តដំណើរការបាន ក្នុងដំណាក់កាលលំបាកនេះ ។
- *ការបន្តរក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជន៖* ការអនុវត្តកម្មវិធីផ្ទេរសាច់ប្រាក់, កម្មវិធីសាច់ប្រាក់ពលកម្ម, កម្មវិធីបណ្ដុះបណ្ដាលជំនាញរយៈពេលខ្លី ដើម្បីបង្កើនលទ្ធភាពបង្កើតអាជីវកម្មផ្ទាល់ខ្លួន និងឈានទៅចាប់យកការងារក្នុងវិស័យថ្មី ឬវិស័យដែលប្រើបច្ចេកទេសខ្ពស់ជាងមុន, ការបង្កើតការងារថ្មីដើម្បីប៉ះប៉ូវការងារដែលបាត់បង់ ដោយបង្កើតវិនិយោគថ្មីៗក្នុងស្រុក និងទាក់ទាញវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស, ការជំរុញសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម និងការជួយសម្រួលការផ្លាស់ប្ដូរការងារពីវិស័យដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីជំងឺកូវីដ-១៩ ទៅវិស័យសក្ដានុពលផ្សេងទៀត ។

៣៤. (២) ***ជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច៖*** តាមរយៈការបន្តបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង, ការបន្តជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការបន្តកែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ ។

- *ការបន្តបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង៖* ការជួយសម្រួលក្នុងការកាត់បន្ថយថ្លៃដើម, ពេលវេលា និងបង្កើនភាពងាយស្រួលដល់ការធ្វើអាជីវកម្ម ដោយបន្តពង្រឹងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម; ការកាត់បន្ថយថ្លៃ និងធានាស្ថិរភាពនៃការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី; ការកាត់បន្ថយថ្លៃដឹកជញ្ជូន និងឡូជីស្ទីក; ការបង្កើនការតភ្ជាប់ឌីជីថល និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត; ការបង្កើនការបណ្ដុះបណ្ដាលជំនាញ; ការកាត់បន្ថយកម្រៃក្រៅផ្លូវការ; ការលើកកម្ពស់សេវាបង់ពន្ធ; ការកាត់បន្ថយការធ្វើសវនកម្មពន្ធដារត្រួតគ្នា និងការជំរុញការប្រកួតប្រជែងដោយស្មើភាព ។
- *ការបន្តជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច៖* ការជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មផលិតកម្ម, សេវាកម្ម និងទីផ្សារ ។
    - **ការជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មផលិតកម្ម និងសេវាកម្ម៖** ការអនុម័តច្បាប់វិនិយោគថ្មី, ច្បាប់ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស និងច្បាប់ស្ដីពីការប្រកួតប្រជែង; ការរៀបចំផែនការមេដើម្បីអភិវឌ្ឍខេត្តព្រះសីហនុ ឱ្យទៅជាតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសគំរូពហុបំណង; ការបន្តលើកទឹកចិត្តផ្នែកសារពើពន្ធ ដើម្បីលើកកម្ពស់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម និងសហគ្រិនភាព និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល ។
    - **ការជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មទីផ្សារ៖** ការស្វែងរកទីផ្សារក្រៅស្រុកបន្ថែម ទាំងទ្វេភាគី និងពហុភាគី

តាមរយៈការពង្រីកទីផ្សារក្រៅប្រទេសទៅក្នុងប្លុកពាណិជ្ជកម្មថ្មីៗទាំង Cambodia-Eurasian Economic Union Free Trade Agreement, ASEAN-European Union Free Trade Agreement, Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership និងពង្រឹងភាពជាដៃគូវិនិយោគ និងពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី (ចិន+១, ជប៉ុន+១, ថៃ+១ និងវៀតណាម+១) ជាដើម ។

- *ការបន្តកែទម្រង់ជារបទាសម្ព័ន្ធ÷* ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន ក្នុងការដឹកនាំ និងការអនុវត្តគោល-នយោបាយ និងវិធានការនានា; ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ឬមុខងារ តាមរយៈការធ្វើវិចារណកម្មមុខងារ និងភារកិច្ច ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់ភាពម្ចាស់ការ និងការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់របស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន; ការបង្កើនការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដោយផ្តោតសំខាន់ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព ។

៣៥. ជារួម, ការសម្រេចបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងរង្វង់ ៣,៥% អាស្រ័យលើលទ្ធផលនៃការអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ ដែលមានលក្ខណៈប្រទាក់ក្រឡាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដែលទាមទារនូវឆន្ទៈនយោបាយ និងសមត្ថភាពស្ថាប័នប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ ។

៤. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

៣៦. ក្នុងបរិការណ៍នៃការរីករាលដាលយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០២០ ត្រូវបានធ្វើវិចារណកម្ម ដើម្បីបង្វែរថវិកាឆ្ពោះទៅដោះស្រាយការងារអាទិភាពចំពោះមុខចំនួន ០៤ រួមមាន÷ ១). ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងជំងឺកូវីដ-១៩, ២). រក្សាលំនឹងជីវភាពប្រជាជនក្នុងកម្រិតអប្បបរមាមួយ (មិនឱ្យអត់បាយ) ជាពិសេសសម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ និងអ្នកបាត់បង់ការងារ, ៣). ខិតខំជួយឱ្យអស់លទ្ធភាពដើម្បីឱ្យធុរកិច្ច និងអាជីវកម្មអាចរស់បាន និង ៤). រក្សាឱ្យបាននូវសន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងស្ថិរភាពសង្គម ។

៣៧. ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២១ ដែលត្រូវបានរៀបចំដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចដូចបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ និង "**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤**" មានគោលបំណងដូចតទៅ÷

- បន្តពង្រឹងសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ;
- បន្តរក្សាលំនឹង និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងបរិការណ៍នៃជំងឺកូវីដ-១៩ តាមរយៈការជំរុញការនាំចេញឱ្យអស់ពីសក្តានុពល និងងាកពីការពឹងផ្អែកទាំងស្រុងលើតម្រូវការខាងក្រៅ មកពឹងផ្អែកមួយចំនួនលើតម្រូវការក្នុងស្រុក;
- បន្តធានានូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈពេលមធ្យម ប្រកបដោយបរិយាបន្ន;

- បន្តអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌចំណាយអន្តរាគមន៍ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានាចំពោះមុខ និងហានិភ័យនានា ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពទាំងក្នុងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ;
- ជំរុញការអនុវត្ត "**ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម ២០១៦-២០២៥**";
- គាំទ្រការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, កម្មវិធីកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌; ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ;
- បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកា ឆ្នាំ ២០១៨-២០២៥;
- បន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ២០១៩-២០២៣ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់សំដៅធានាបាននូវចីរភាពបំណុល;
- ពន្លឿនការអនុវត្តឱ្យបានខ្លាំងក្លានូវវិធានការនៃ "**គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្មកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០១៥-២០២៥**" តាមរយៈការបន្តគាំទ្រការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និងសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមជាមួយនឹងវិធានការជាក់លាក់ និងការបន្តវិនិយោគសាធារណៈលើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តលើការតភ្ជាប់ក្នុងវិស័យដឹកជញ្ជូន, ថាមពល និងឌីជីថល;
- បន្តជំរុញការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស តាមរយៈការលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេស ទាំងកម្រិតទាប មធ្យម និងខ្ពស់ ព្រមទាំងសុខុមាលភាពសង្គម ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ពលករជំនាញប្រកបដោយផលិតភាពខ្ពស់ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទៅតាមតម្រូវការទីផ្សារ;
- ជំរុញការធ្វើពិពិធកម្មផលិតផល, គោលដៅ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទេសចរណ៍ និង
- បន្តជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម ដោយផ្តោតលើការបង្កើនផលិតភាព, ពិពិធកម្ម, ការកែច្នៃកសិផល និងពាណិជ្ជូបនីយកម្ម ។

៣៨. ក្នុងន័យធានាឱ្យបាននូវចីរភាពហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈក្នុងរយៈពេលមធ្យម, ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២១ បានគិតគូរដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងថ្លឹងថ្លែងរវាងទំហំតម្រូវការចំណាយដែលបន្តកើនឡើង ខណៈដែលការប្រមូលចំណូលមាននិន្នាការកំណើនទាបជាងកំណើនសក្តានុពលនាពេលកន្លងមក ។ ក្របខ័ណ្ឌគោបេនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈនេះ ក៏ត្រៀមលក្ខណៈរួចរាល់ ក្នុងការបន្តទ្រទ្រង់ប្រតិបត្តិការជាមូលដ្ឋាន និងជំរុញសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចក្នុងបរិការណ៍ជំងឺកូវីដ-១៩, រក្សាលំនឹងជីវភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ តាមរយៈការបង្កើត និងរក្សាការងារ ព្រមទាំងបន្តជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឱ្យឆាប់ត្រឡប់ទៅរកកំណើនសក្តានុពលនាពេលមធ្យមខាងមុខ ។

៣៩. កំណើនចំណូលឆ្នាំ ២០២១ ត្រូវបានព្យាករថានឹងងើបឡើងវិញ តែលើមូលដ្ឋានចំណូលទាបក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ដោយសារផលប៉ះពាល់នៃការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ គួបផ្សំនឹងការបន្តដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយអនុគ្រោះ ឬបន្ធូរបន្ថយពន្ធក្នុងករណីចាំបាច់បន្ថែម ព្រមជាមួយការសម្រួលនីតិវិធីរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ

មួយចំនួន ក្នុងគោលដៅជំរុញសកម្មភាពអាជីវកម្ម និងធុរកិច្ចក្នុងស្រុក ។ សម្រាប់រយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខាងមុខ, ការប្រមូលចំណូលអាចជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដូចជា÷ (១)- សន្ទុះកំណើនចំណូលសារពើពន្ធ អាចប្រឈមនឹងកំណើនយឺត ដោយសារការថមថយកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជារួម, ការដាក់ចេញនូវការលើកទឹកចិត្តផ្នែកសារពើពន្ធ ដើម្បីជំរុញផលិតកម្មក្នុងស្រុក និងវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស, ការគាំទ្រការអភិវឌ្ឍវិស័យអាទិភាពផ្សេងៗ និងការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការចៀសវាងការយកពន្ធត្រួតគ្នាជាមួយប្រទេសដៃគូ ព្រមជាមួយការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីជាដើម ខណៈដែល (២)- ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធនៅមិនទាន់ប្រមូលឱ្យអស់សក្តានុពលនៅឡើយ ដោយសារភាពនៅមានកម្រិតនៃប្រសិទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង ក៏ដូចជាលទ្ធភាពក្នុងការប្រមូលចំណូលពីវិស័យសំខាន់ៗដែលនៅមានសក្តានុពលដូចជា វិស័យប្រៃសណីយ៍ និងទូរគមនាគមន៍, វិស័យរ៉ែ និងថាមពល, កិច្ចសន្យាជួលទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចជាដើម និងជាពិសេសអវត្តមាននៃបទប្បញ្ញត្តិគោល, លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តគាំទ្រ និងភាពមានកម្រិតនៃប្រព័ន្ធសម្រាប់គ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។

៤០. ក្របខ័ណ្ឌចំណាយសាធារណៈឆ្នាំ ២០២១ ត្រូវបានរៀបចំដោយឈរលើគោលការណ៍បន្តលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពចំណាយទាំងក្នុងកម្រិតវិភាជន៍ និងប្រតិបត្តិការ ព្រមទាំងរឹតបន្តឹងចំណាយមិនចាំបាច់ផ្សេងៗ ដើម្បីតម្រង់ទិសនៃការបែងចែក និងប្រើប្រាស់ធនធាន សំដៅធានាឱ្យបាននូវប្រក្រតីភាពនៃដំណើរការស្ថាប័នរដ្ឋ, បន្តអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គមជួយដល់ប្រជាជនក្រីក្រ និងជនងាយរងគ្រោះ, អនុវត្តកម្មវិធីសាច់ប្រាក់ពលកម្មជួយដល់អ្នកបាត់បង់ការងារ, បន្តផ្តល់អាទិភាពលើការពង្រឹងគុណភាព និងពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ, បន្តវិនិយោគ លើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានគុណភាពខ្ពស់ និងពន្លឿនការតភ្ជាប់ក្នុងវិស័យដឹកជញ្ជូន, ថាមពល និងឌីជីថល ក្នុងន័យលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែង និងពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ។

៤១. ដើម្បីឈានទៅសម្រេចគោលបំណងនៃក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈខាងលើ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់គោលដៅសូចនាករហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈដូចខាងក្រោមនេះ÷

- ចំណូលក្នុងស្រុកសរុបសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១ ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ១៨,៣៥% នៃ ផ.ស.ស ក្នុងនោះ ចំណូលចរន្តក្នុងទំហំ ១៨,១៧% នៃ ផ.ស.ស និងចំណូលមូលធនក្នុងស្រុកក្នុងទំហំ 0,១៩% នៃ ផ.ស.ស ។ ចំណូលចរន្តនឹងមានកំណើន ១៩,០% ធៀបនឹងការប៉ាន់ស្មានចំណូលចរន្តក្នុងឆ្នាំ ២០២០ (ឬ កំណើនអវិជ្ជមាន ១៨,០% ធៀបនឹងច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ ២០២០) ដែលក្នុងនោះ ថ្នាក់ជាតិត្រូវសម្រេចឱ្យបានប្រមាណ ១៧,០៩% នៃ ផ.ស.ស និងសម្រាប់ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ១,០៨% នៃ ផ.ស.ស ។ ជាមួយគ្នានេះ ការប្រមូលចំណូលពីអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ៧,៦៩% នៃ ផ.ស.ស, ចំណូលពីអគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា ត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ៨,០៥% នៃ ផ.ស.ស និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធត្រូវគ្រោងសម្រេចឱ្យបាន ២,៤២% នៃ ផ.ស.ស ។

- ចំណាយសរុបថវិការដ្ឋសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១ នឹងកំណត់ក្នុងរង្វង់ ២៥,០៧% នៃ ផ.ស.ស ក្នុងនោះ ចំណាយសរុបថវិកាថ្នាក់ជាតិ ២៣,៩៩% នៃ ផ.ស.ស និងចំណាយសរុបថវិកាថ្នាក់ក្រោមជាតិ ១,៩៤% នៃ ផ.ស.ស ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការឧបត្ថម្ភធនដល់ថ្នាក់ក្រោមជាតិចំនួន ០,៨៦% នៃ ផ.ស.ស ។
    - ចំណាយចរន្តថវិការដ្ឋត្រូវកំណត់ក្នុងកម្រិត ១៥,៩៤% នៃ ផ.ស.ស ដែលក្នុងនោះ÷ ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិកមានសមាមាត្រស្មើនឹង ៤៨,៦% នៃចំណាយចរន្តថវិការដ្ឋ ត្រូវជា ៧,៧៥% នៃ ផ.ស.ស និង ចំណាយក្រៅបន្ទុកបុគ្គលិកមានសមាមាត្រស្មើនឹង ៥១,៤% ត្រូវជា ៨,១៩% នៃ ផ.ស.ស ។
    - ចំណាយមូលធនត្រូវបានគ្រោងក្នុងរង្វង់ ៩,១៣% នៃ ផ.ស.ស ក្នុងគោលដៅស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ, ជួយទ្រទ្រង់ផលិតភាពក្នុងសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ។ ក្នុងនោះ ចំណាយវិនិយោគសាធារណៈដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស ត្រូវបានកំណត់ក្នុងរង្វង់ ៣,៤៩% នៃ ផ.ស.ស ដោយសារការបង្កើនមូលនិធិទ្រទ្រង់ថវិកា ខណៈដែលចំណាយវិនិយោគសាធារណៈដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ត្រូវបានគ្រោងក្នុងកម្រិត ៤,៦៣% នៃ ផ.ស.ស ។

៤២. ចំណាយថ្នាក់ជាតិ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស ត្រូវបានគ្រោងវិភាជទៅតាមវិស័យដូចខាងក្រោម÷

- **វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ១,៩៩% នៃ ផ.ស.ស សំដៅបន្តគាំទ្រការអនុវត្តកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែទម្រង់ និងការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពស្ថាប័ន ។

- **វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៣,៨៩% នៃ ផ.ស.ស ដែលនឹងបន្តផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើជីវភាព និងសុខុមាលភាពកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និងការបំពាក់មធ្យោបាយ និងបរិក្ខារចាំបាច់នានា ក្នុងបុព្វហេតុធានាកិច្ចការពារជាតិ និងរក្សាសន្តិភាព និងស្ថិរភាពនយោបាយ ។

- **វិស័យសង្គមកិច្ច** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៦,១៤% នៃ ផ.ស.ស សំដៅបន្តគាំទ្រដល់ការលើកកម្ពស់គុណភាព និងពង្រីកការទទួលបានសេវាសុខាភិបាល ក៏ដូចជាសុខុមាលភាពសង្គម តាមរយៈការគាំទ្រដល់កម្មវិធីមូលនិធិសមធមិ និងការបន្តគាំទ្រដល់ការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម ជាពិសេសក្នុងបរិការណ៍ជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ជាមួយគ្នានេះ បន្តការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស តាមរយៈការលើកកម្ពស់គុណភាពអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងបច្ចេកទេសទាំងកម្រិតទាប មធ្យម និងខ្ពស់ ។

- **វិស័យសេដ្ឋកិច្ច** ត្រូវបានគ្រោងប្រមាណ ៦,៤២% នៃ ផ.ស.ស សំដៅបន្តធានាការអនុវត្តគោល-នយោបាយដើម្បីជំរុញកំណើន និងការបែងចែកផ្លែផ្កានៃកំណើនប្រកបដោយសមធមិក្នុងសង្គម ។ ក្នុងនោះ បន្តពន្លឿនការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង ដោយផ្តោតលើការគាំទ្រការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និងការបន្តវិនិយោគសាធារណៈ លើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, ការតភ្ជាប់

ក្នុងវិស័យដឹកជញ្ជូន ថាមពល និងឌីជីថល ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ក្នុងបរិការណ៍វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។

- **ចំណាយផ្សេងៗ** ត្រូវបានគ្រោងក្នុងទំហំ ៥,៥៦% នៃ ផ.ស.ស សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១ ដើម្បីធានាបាននូវលទ្ធភាពក្នុងការដោះស្រាយនូវបញ្ហាសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាត្រៀមបម្រុងសម្រាប់ការអនុវត្តគោល-នយោបាយនានា និងកិច្ចការបន្ទាន់ចំពោះមុខរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងន័យឆ្លើយតបទៅនឹងផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។

៤៣. ដោយឈរលើមូលដ្ឋានក្របខ័ណ្ឌចំណូល និងចំណាយខាងលើ, **អតិរេកថវិកាចរន្ត** សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១ នឹងស្ថិតក្នុងអត្រា ២,២៣% នៃ ផ.ស.ស និង**ឱនភាពថវិកាសរុប** ស្ថិតក្នុងរង្វង់ ៦,៧២% នៃ ផ.ស.ស ។ *(សូមពិនិត្យក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣ ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ២ ភ្ជាប់មកជាមួយ)*

៤៤. ដើម្បីធានាបាននូវការអនុវត្តទៅតាមគោលដៅខាងលើ និងដោយផ្អែកលើស្ថានភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ការគ្រោងថវិកាឆ្នាំ ២០២១ និងឆ្នាំបន្តបន្ទាប់ ត្រូវរៀបចំឡើងឈរលើមូលដ្ឋានយុទ្ធសាស្ត្រ និងក្របខ័ណ្ឌនៃវិធានការ ដូចខាងក្រោម÷

៤.១. វិធានការផ្នែកចំណូល

៤៥. វិធានការផ្នែកចំណូលសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១ ត្រូវបានរៀបចំដោយផ្អែកសំខាន់លើវិធានការប្រចាំឆ្នាំដែលបានកំណត់នៅក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្រគៀរគរចំណូល ២០១៩-២០២៣** និងវិធានការជាក់លាក់បន្ថែម ដើម្បីគាំទ្រដល់ជីវភាពសេដ្ឋកិច្ច និងបន្តនិរន្តរភាពការងាររបស់រដ្ឋបាលប្រមូលចំណូលទាំងសារពើពន្ធ និងមិនមែនសារពើ-ពន្ធ ក្នុងបរិការណ៍វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។ វិធានការទាំងនោះ រួមមានដូចខាងក្រោម÷

ក. វិធានការផ្នែកពន្ធដារ

៤៦. វិធានការគន្លឹះ សម្រាប់អនុវត្តក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ក្នុងទិសដៅរក្សាចីរភាពកំណើនចំណូលពន្ធដារ និងឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាប្រឈមក្នុងបរិការណ៍ជំងឺកូវីដ-១៩ រួមមាន÷

- ***បន្តពង្រឹងមុខងារប្រតិបត្តិការស្នូល រួមមាន ការចុះបញ្ជីអ្នកជាប់ពន្ធ, ការផ្តល់សេវាអ្នកជាប់ពន្ធ, ការចាត់ចែងលិខិតប្រកាស, ការធ្វើសវនកម្ម, ការស៊ើបអង្កេត, ការប្រមូលបំណុលពន្ធ និងបណ្តឹងតវ៉ា÷***
  - បន្តកែលម្អប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យចុះបញ្ជីពន្ធដារ ដើម្បីសម្រួលដល់អ្នកជាប់ពន្ធក្នុងការចុះបញ្ជីពន្ធដារ និងការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានសហគ្រាស និងរៀបចំយន្តការនៃការចុះបញ្ជីពន្ធដារតាមប្រព័ន្ធស្វ័យប្រវត្តិកម្មជាមួយក្រសួង-ស្ថាប័នផ្សេងៗ;
  - អនុវត្តការចុះបញ្ជីបែបអេឡិចត្រូនិក (e-registration), ការដាក់លិខិតប្រកាសពន្ធបែបអេឡិច-ត្រូនិក (e-filing), និងការបង់ប្រាក់ពន្ធបែបអេឡិចត្រូនិក (e-payment) ដែលមានលក្ខណៈស្វ័យប្រវត្តិកម្មពេញលេញ និងប្រទាក់ក្រឡា;

- ជំរុញការផ្តល់សេវាចុះបញ្ជីឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ស្របតាមកម្រងសេវាសាធារណៈ និងសម្រេចគោលដៅនៃការចុះបញ្ជីឱ្យបាន ២០% ក្នុងមួយឆ្នាំ;
- ជំរុញការចុះបញ្ជីអចលនទ្រព្យនៅរាជធានីភ្នំពេញ ឱ្យបានពេញលេញតាមទិន្នន័យដែលបានអង្កេតក្នុងឆ្នាំ ២០២០ និងបញ្ចប់ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មានអចលនទ្រព្យនៅតាមបណ្តាខេត្តដែលមានសក្តានុពល ក្នុងឆ្នាំ ២០២១;
- បង្កើនការបញ្ជ្រាបវប្បធម៌នៃការបង់ពន្ធ, ច្បាប់, បទប្បញ្ញត្តិ និងកាតព្វកិច្ចពន្ធដារឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយដល់សាធារណជន តាមរយៈការបង្កើនការផ្សព្វផ្សាយតាមបណ្តាញសារព័ត៌មាន, ការរៀបចំវគ្គបណ្តុះបណ្តាល, សិក្ខាសាលា និងវេទិកាពិគ្រោះយោបល់;
- ពង្រឹង និងពន្លឿនយន្តការបង្វិលសងអាករលើតម្លៃបន្ថែម តាមរយៈការបង្កើត និងដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រព័ន្ធផ្ទៀងផ្ទាត់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ និងបន្តធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវការប្រើប្រាស់ e-filing និង e-payment;
- បន្តបង្កើនការប្រមូលទិន្នន័យព័ត៌មានពីគ្រប់ប្រភព និងបន្តពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយអង្គភាពពាក់ព័ន្ធ តាមរយៈយន្តការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន ក្នុងគោលដៅកសាងកម្មវិធីសវនកម្មប្រចាំឆ្នាំ និងពង្រឹងការធ្វើសវនកម្មតាមវិស័យដែលមានហានិភ័យខ្ពស់;
- បង្កើតប្រព័ន្ធស្វ័យប្រវត្តិកម្មលើការកំណត់ហានិភ័យអ្នកជាប់ពន្ធ ដោយផ្អែកលើសៀវភៅណែនាំស្តីពីវិធីសាស្ត្រក្នុងការកំណត់ហានិភ័យអ្នកជាប់ពន្ធ និងពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយអាជ្ញាធរដែនដី និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធដើម្បីចាត់វិធានការលើបទល្មើសពន្ធដារ;
- ពង្រឹងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងបំណុលពន្ធ សំដៅកាត់បន្ថយជាអតិបរមានូវបំណុលបច្ចុប្បន្ន និងចៀសវាងការកើនឡើងបំណុលពន្ធអនាគត ជាពិសេសពង្រឹងការតឹងទារបំណុលចំពោះអាជីវកម្ម ដែលមិនទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីជំងឺកូវីដ-១៩ និងអាជីវកម្មដែលមានសក្តានុពលតាមរយៈ ការរៀបចំកម្មវិធីលើកទឹកចិត្តឱ្យអ្នកជាប់ជំពាក់បំណុលមកបង់បានលឿនជាងកាលកំណត់ ឬបន្ធូរបន្ថយឱ្យបង់ជាដំណាក់កាល និង
- បន្តអនុវត្តវិធានការពាក់ព័ន្ធដែលបានដាក់ចេញ នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយទំនើបកម្មប្រព័ន្ធពន្ធដារឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣ ដែលផ្អែកលើគោលការណ៍អនុគ្រោះដល់កំណើន និងធានាយុត្តិធម៌, សមធម៌, សេវាល្អ, អភិបាលកិច្ចល្អ និងបង្កើនអនុលោមភាព ។

- *បន្តពង្រឹងមុខងារគាំទ្រ ÷*
  - គិតគូរដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយអនុគ្រោះ ឬបន្ធូរបន្ថយផ្នែកពន្ធដារ និងការសម្រួលនីតិវិធីរដ្ឋបាលសារពើពន្ធមួយចំនួន ដើម្បីជួយដល់អាជីវកម្ម និងធុរកិច្ចក្នុងស្រុកអាចបន្តដំណើរការ និងជួយដល់ការងើបឡើងវិញនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច;
  - បន្តកិច្ចការរៀបចំបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធដារ ដើម្បីសម្រួលដល់ការវិនិយោគ និងការប្រកបអាជីវកម្ម;

- ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានក្នុងការវិភាគទិន្នន័យ ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពធ្វើសវនកម្ម សំដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តិសិទ្ធិភាពនៃការគ្រប់គ្រងហានិភ័យ និង
- សិក្សា និងពិនិត្យលទ្ធភាព ដើម្បីឈានបង្កើតឱ្យមានមជ្ឈមណ្ឌលរក្សាទិន្នន័យរួម (big data) និងចូលរួមជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ក្នុងការរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធច្រកចេញចូលតែមួយនៃប្រព័ន្ធ National Internet Gateway និងប្រព័ន្ធទូទាត់ (payment gateway) ។

ខ. វិធានការផ្នែកគយ

៤៧. វិធានការគន្លឹះ ដែលគ្រោងនឹងដាក់ឱ្យអនុវត្តឆ្នាំ ២០២១ ដោយអគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជា មាន ២ ផ្នែក និងផ្ដោតលើគោលដៅជាអាទិភាព ដូចខាងក្រោម÷

- ***បន្តពង្រឹងរដ្ឋបាលគយ និងកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម÷***
  - បន្តកែលម្អប្រព័ន្ធស្វ័យប្រវត្តិកម្មទិន្នន័យគយ ដើម្បីជំរុញការអនុវត្តប្រព័ន្ធបញ្ជរតែមួយជាតិ ដំណាក់កាលទី ៣, ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងហានិភ័យគយ ដោយរៀបចំប្រព័ន្ធទទួលព័ត៌មានជាមុន និងអនុវត្តយន្តការសវនកម្មក្រោយពេលបញ្ចេញទំនិញពីគយ;
  - បន្តពង្រីកវិសាលភាព និងពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យដោយម៉ាស៊ីនស្កេន និងប្រព័ន្ធកាមេរ៉ាសុវត្ថិភាព;
  - បន្តអនុវត្តការសម្រួលការបញ្ចេញទំនិញពីគយសម្រាប់វត្ថុធាតុដើម និងផលិតផលនាំចេញ ក្នុងវិស័យដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីជំងឺកូវីដ-១៩ និងវិស័យអាទិភាពនានា;
  - កែសម្រួល និងដាក់ឱ្យអនុវត្តកញ្ចប់ប្រព្រឹត្តកម្មលើកទឹកចិត្តដល់ធុរជនដែលមានអនុលោមភាពខ្ពស់ តាមរយៈការផ្ដល់ប្រព្រឹត្តកម្មពិសេសក្នុងការបំពេញបែបបទគយ និងបន្តពិនិត្យលទ្ធភាពបង្កើនចំនួនធុរជនល្អបំផុត និង
  - បន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពការងារបច្ចេកទេសគយ (ការងារតម្លៃគិតពន្ធគយ, ការងារចំណាត់ថ្នាក់ទំនិញ និងការងារវិធានដើមកំណើតទំនិញ), ការអនុវត្តនីតិវិធីគយ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ។
- ***បន្តពង្រឹងគោលនយោបាយពន្ធគយ និងអភិបាលកិច្ច÷***
  - បន្តចូលរួមអនុវត្តគោលនយោបាយលើកទឹកចិត្តវិស័យអាទិភាព ដូចជា វិស័យកសិកម្ម, កម្មន្តសាល និងសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យម តាមរយៈ ១). ការពិនិត្យរកមុខទំនិញដើម្បីបញ្ចុះអត្រាពន្ធអាករនាំចូល និង ២). ការលើកសំណើទៅក្រុមការងារតារាងពន្ធគយអាស៊ាន (AHTN task force) ក្នុងការញែកលេខកូដចំពោះបន្ទាត់ពន្ធណាដែលមានមុខទំនិញបម្រើច្រើនវិស័យ ដើម្បីជាមូលដ្ឋាន អាចកំណត់អត្រាពន្ធគយខុសគ្នាឱ្យស្របតាមវិស័យនីមួយៗ;

- ពង្រឹងការអនុវត្តគោលការណ៍លើកទឹកចិត្តពន្ធ និងអាករសម្រាប់គ្រប់វិស័យ និងមុខសញ្ញាដែលទទួលបានការអនុគ្រោះ;
- បន្តធ្វើការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់លើកំណូលពន្ធគយ ដែលកោត់រេងំពី ១).ការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីនានា, ២).ការកើនឡើងនូវផលិតផលក្នុងស្រុកជំនួសការនាំចូល និង ៣).ការអនុវត្តគោលនយោបាយទម្លាក់ថ្លៃអគ្គិសនី និងការប្រើប្រាស់ថាមពលពីប្រភពមិនមែនប្រេងឥន្ធនៈ;
- ពិនិត្យលទ្ធភាពកែសម្រួលមូលដ្ឋានគិតពន្ធ និងអត្រាអាករពិសេសលើទំនិញដែលមានលក្ខណៈប្រណិត, ប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសុខភាព ដើម្បីប៉ះប៉ូវការបាត់បង់ចំណូលតាមការចាំបាច់;
- បន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រគយស្តីពីអនុលោមភាព និងការអនុវត្តច្បាប់ (enforcement strategy) ក្នុងនោះរួមទាំងការចុះឃ្លាំមើលតំបន់ភូមិសាស្ត្រដែលមានហានិភ័យខ្ពស់, ការចែករំលែកព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធបទល្មើសគយក្នុងកម្រិតទ្វេភាគី តំបន់ និងសកល, និងការចូលរួមគម្រោងប្រតិបត្តិការគយរួមគ្នា;
- បន្តលើកកម្ពស់អនុលោមភាព និងការអនុវត្តច្បាប់របស់ធុរជន តាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងអំពីតម្លៃនៃវប្បធម៌សារពើពន្ធស្ម័គ្រចិត្ត និងផលវិបាកនៃអំពើល្មើស និងអំពើរត់ពន្ធ និង
- រៀបចំផែនការជាក់លាក់ ក្នុងការរៀបចំធនធានមនុស្សតាមអង្គភាពនៅគ្រប់កម្រិត ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការ ក៏ដូចជាការត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ការវិវត្តនៃបច្ចេកវិទ្យាថ្មី និងការឈានឆ្ពោះទៅសម្រេចបាននូវអង្គភាពមួយដែលទំនើប ។

គ. វិធានការផ្នែកចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ

៤៨. ក្នុងទិសដៅបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងបង្កើនចំណូលពីប្រភពដែលមានសក្តានុពល បន្ថែមលើវឌ្ឍនភាពសម្រេចបានកន្លងមក ក៏ដូចជាឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាប្រឈមផ្សេងៗដែលអាចនឹងកើតមានឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០២១ វិធានការគន្លឹះចាំបាច់ត្រូវបន្តអនុវត្ត រួមមាន÷

- ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន សម្រាប់គ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ (NRMIS) ឱ្យរីតតែទូលំទូលាយដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ, បន្តធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និងដាក់បញ្ចូលកិច្ចសន្យា កិច្ចព្រមព្រៀង ឬអាជ្ញាបណ្ណ និងបន្តជំរុញការតភ្ជាប់ និងសន្ទានកម្មរវាង NRMIS និង FMIS ឱ្យបានពេញលេញ;
- បន្តអភិវឌ្ឍមុខងារប្រព័ន្ធ NRMIS បន្ថែមដូចជាការផ្តល់វិក្កយបត្រតាមអនឡាញ និងការបង់ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធតាមរយៈការទូទាត់បែបអេឡិចត្រូនិក (e-payment) ដើម្បីលើកកម្ពស់ស្តង់ដារសេវាសម្រាប់បង់ចំណូលឱ្យមានភាពងាយស្រួល និងតម្លាភាព;

- បន្តពង្រឹងការអនុវត្តប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ (SARMIS) ក្នុងប្រព័ន្ធក្រៅបណ្តាញ (offline) ដោយជំរុញការរៀបចំបញ្ជីក្នុងប្រព័ន្ធ និងការរៀបចំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដើម្បីឈានដល់ការតភ្ជាប់ប្រព័ន្ធ SARMIS ជាមួយប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យដទៃទៀត (online);
- លើកកម្ពស់សមត្ថភាពចរចាជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធ និងរៀបចំយន្តការគ្រប់គ្រងប្រភពចំណូលដែលមានសក្តានុពលក្នុងវិស័យរ៉ែ និងថាមពល ដូចជាចំណូលពីសម្បទាន និងចំណូលពីការបែងចែកផលឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព;
- ជំរុញការសិក្សា និងពិនិត្យលទ្ធភាពអភិវឌ្ឍរមណីយដ្ឋានដែលមានសក្តានុពលថ្មីៗទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ ដើម្បីបង្កើនទិសដៅទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា;
- បន្តដកហូតមកវិញនូវហ្វ្រេកង់ដែលមិនប្រើប្រាស់ ដើម្បីដាក់ដេញថ្លៃឡើងវិញ, និងជំរុញការកែប្រែឡើងវិញនូវកម្រៃអាជ្ញាបណ្ណឱ្យបានសមស្រប និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ តាមបទដ្ឋានជាធរមាន;
- បន្តជំរុញការប្រើប្រាស់ទិន្នន័យពីមជ្ឈមណ្ឌលគ្រប់គ្រងទិន្នន័យទូរគមនាគមន៍ (DMC) ជាមូលដ្ឋានក្នុងការកំណត់ការបែងចែកប្រាក់ចំណូល និងសម្រាប់ផ្ទៀងផ្ទាត់ជាមួយចំណូលសារពើពន្ធ;
- បន្តជំរុញការអនុវត្តយន្តការតឹងទារបំណុលពិសេសក្នុងវិស័យទូរគមនាគមន៍;
- បន្តពង្រឹងការអនុវត្តប្រកាសរួមរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាស្តីពីការគ្រប់គ្រងចំណូលពីកិច្ចសន្យាជួលកោះ, តំបន់ឆ្នេរ និងតំបន់រមណីយដ្ឋានឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងជំរុញការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចបង់ចំណូលតាមកិច្ចសន្យាជួលឱ្យបានពេញលេញ;
- ត្រៀមអនុវត្តគោលការណ៍រួម ស្របតាមតម្លៃទីផ្សារក្នុងការកៀរគរចំណូលពីការជួលទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងពន្លឿនកិច្ចការត្រួតពិនិត្យលើការអនុវត្តកិច្ចសន្យាជួលឱ្យបានរហ័ស;
- បន្តពន្លឿននីតិវិធីរៀបចំឡើងវិញនូវកិច្ចសន្យាដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ខណៈបន្តការប្រមូលចំណូលពីដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច ឱ្យអស់សក្តានុពលដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ និងបទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន;
- ដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ឯកសារគោល ស្តីពីការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ និងជំរុញការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រង ការប្រើប្រាស់ និងការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ និងច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ;
- ដាក់ឱ្យអនុវត្តលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនានាសម្រាប់ចាត់ចែងលើទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលបានរឹបអូស;
- ពន្លឿនការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងល្បែងពាណិជ្ជកម្ម និងរៀបចំលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនិងបទប្បញ្ញត្តិគាំទ្រ;

- បន្តរឹតត្បិតលើចំណាយមិនចាំបាច់ និងការមិនអនុញ្ញាតឱ្យក្រសួង-ស្ថាប័នណាមួយចាយលើសពីឥណទាន ដែលអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ថវិកាប្រចាំឆ្នាំ;
- បន្តពង្រឹងការរៀបចំស្តង់ដារប្រព័ន្ធគណនេយ្យសាធារណៈ និងការធ្វើអធិការកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុ ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ការអនុវត្តវិធានការរដ្ឋបាល និងវិន័យហិរញ្ញវត្ថុតាមច្បាប់ជាធរមាន;
- បន្តពង្រឹងការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពរបស់គោលនយោបាយ និងកម្មវិធីកែទម្រង់ ក្នុងវិស័យសំខាន់ៗ រួមមាន÷ ក).កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ខ).យុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកា ២០១៨-២០២៥, គ).យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងការវិនិយោគសាធារណៈ ២០១៩-២០២៥, ឃ).យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ ២០១៩-២០២៣, ង).យុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធលទ្ធកម្មសាធារណៈ ២០១៩-២០២៥ និង ច).យុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិឆ្នាំ ២០១៩-២០២៥;
- ជំរុញការអនុវត្តកម្មវិធីសហហិរញ្ញប្បទាន (co-financing) និងចែករំលែកហានិភ័យ (risk sharing) ជាមួយវិស័យឯកជន និងកម្មវិធីធានាឥណទាន (credit guarantee);
- អនុវត្តអនុក្រឹត្យ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងការវិនិយោគសាធារណៈ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់;
- រៀបចំគោលការណ៍ និងនីតិវិធីគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ និងការថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ និងជំរុញប្រសិទ្ធភាពនៃការរៀបចំផែនការនៃការថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ជាពិសេសការគិតគូរ និងឈានទៅផ្សារភ្ជាប់រវាងគម្រោងស្ថាបនា និងជួសជុល និងគម្រោងថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឱ្យបានទាន់ពេលវេលា;
- បន្តអនុវត្តក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយស្តីពីការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈ របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដោយបន្តគោរពតាមគោលការណ៍គន្លឹះ ទាំងទំហំ និងកម្រិតពិដាន ដើម្បីចូលរួមជំរុញការតភ្ជាប់, និងលើកកម្ពស់សមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង ក្នុងវិស័យអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ លើសពីនេះបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពចំណាយវិនិយោគសាធារណៈ ទាំងក្នុងក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញប្បទានដោយថវិកាជាតិ, ហិរញ្ញប្បទានពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន តាមរយៈ÷ ១).ការអនុវត្តប្រកាស ស្តីពីការដាក់ឱ្យអនុវត្តគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីនីតិវិធី និងបែបបទអនុវត្តចំណាយវិនិយោគសាធារណៈហិរញ្ញប្បទានដោយថវិកាថ្នាក់ជាតិ ឱ្យកាន់តែមានភាពច្បាស់លាស់គ្រប់ដំណាក់កាល, ២).ការធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្មនីតិវិធីរួមសម្រាប់ការអនុវត្តគម្រោងហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និង ៣).ការរៀបចំបទដ្ឋានគតិយុត្តសម្រាប់គ្រប់គ្រងគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ តាមយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និងឯកជន;
- បន្តអនុវត្តវិធានការគន្លឹះ ក្នុងទិសដៅពង្រឹងប្រសិទ្ធភាព និងស័ក្តិសិទ្ធិភាពនៃការអនុវត្តចំណាយរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិរួមមាន÷

- ពន្លឿនការរៀបចំនូវក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តថ្មីស្តីពីការគ្រប់គ្រងសហគ្រាសសាធារណៈ ឱ្យស្របតាមការវិវឌ្ឍនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាជាក់ស្តែង;
- បង្កើនកិច្ចសហការរវាងថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីបង្គោលតាមក្រសួង-ស្ថាប័ន ដែលទទួលខុសត្រូវអនុវត្តផែនការសកម្មភាពនៃយុទ្ធសាស្ត្រប្រមូលចំណូល ដោយតាមដាន និងរាយការណ៍ជាប្រចាំ និង
- ពង្រឹងប្រសិទ្ធភាព នៃដំណើរការរបស់គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ ដើម្បីធ្វើការតាមដាន និងរៀបចំរបាយការណ៍បូកសរុបជូនប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាលស្តីពីស្ថានភាពនៃការប្រមូលចំណូលរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ននៃរដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

៤.២ វិធានការផ្នែកចំណាយ

៤៩. ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃគោលដៅរក្សាលំនឹងសេដ្ឋកិច្ច និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ក្នុងបរិការណ៍កូវីដ-១៩, រាជរដ្ឋាភិបាល នឹងអនុវត្តវិធានការជាក់លាក់ និងមុតស្រួច ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពចំណាយក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដូចខាងក្រោម÷

- ត្រៀមកញ្ចប់ថវិកាសម្រាប់ដោះស្រាយតម្រូវការបន្ទាន់ និងចាំបាច់ភ្លាមៗ ក្នុងវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ដើម្បីទ្រទ្រង់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច និងជួយគាំទ្រទាន់ពេលវេលាលើកម្មវិធីសំណាញ់សុវត្ថិភាពដល់ក្រុមអ្នកងាយរងគ្រោះ និងរក្សាលំនឹងការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋដែលប៉ះពាល់ពីវិបត្តិនេះ;
- រក្សាកម្រិតប្រាក់បៀវត្សក្នុងឆ្នាំ ២០២១ របស់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ឱ្យស្មើនឹងកម្រិតដែលទទួលបានក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ។ លើសពីនេះ គ្រប់ក្រសួង-ស្ថាប័នទាំងអស់ត្រូវអនុវត្តឱ្យខ្ជាប់ខ្ជួនដាច់ខាតនូវគោលការណ៍ជាធរមាន ក្នុងការជ្រើសរើសក្របខ័ណ្ឌមន្ត្រីថ្មី ឱ្យស្មើនឹងចំនួនមន្ត្រីរាជការដែលចូលនិវត្តន៍;
- បន្តកែលម្អគុណភាព និងភាពគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា ដោយពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅនឹងគោលនយោបាយតាមវិស័យអាទិភាព;
- បន្តពង្រឹងការផ្សារភ្ជាប់ផែនការលទ្ធកម្មជាមួយនឹងសំណើថវិកាប្រចាំឆ្នាំ;
- បន្តអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពមន្ត្រីជំនាញពាក់ព័ន្ធ និងធនធានមនុស្ស;
- បន្តពង្រឹងការអនុវត្តថវិកាកម្មវិធីនៅគ្រប់ក្រសួង-ស្ថាប័ន (រួមបញ្ចូលរដ្ឋបាលរាជធានី-ខេត្ត) និងពង្រឹងគុណភាពព័ត៌មានសមិទ្ធកម្ម ដើម្បីឈានទៅចាប់ផ្តើមអនុវត្តថវិកាសមិទ្ធកម្ម តាមរយៈការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងលើលទ្ធផលក្នុងឆ្នាំ និងការរៀបចំយន្តការសម្រាប់ធ្វើការវាយតម្លៃ និងការផ្តល់ព័ត៌មានពីសមិទ្ធកម្ម និងនីតិវិធីការងារសវនកម្មសមិទ្ធកម្មទៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌសវនកម្មផ្ទៃក្នុង;
- ពង្រឹង និងពង្រីកការអនុវត្តប្រព័ន្ធ FMIS ដល់គ្រប់ក្រសួង-ស្ថាប័ន មន្ទីរជំនាញ និងរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដោយចាប់ផ្តើមអនុវត្តស្វ័យប្រវត្តិកម្មចំណាយ និងដាក់ចំណាត់ថ្នាក់ថវិកាទាំង ៧;

- អនុវត្តផែនការសកម្មភាពលម្អិត នៃយុទ្ធសាស្ត្រនៃការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិឆ្នាំ ២០១៩-២០២៥;
- ពិនិត្យឡើងវិញនូវការអនុវត្តថវិកាការផ្ទេរមុខងាររបស់ក្រសួង-ស្ថាប័ន ដើម្បីរៀបចំជារបាយការណ៍របកគំហើញ ដាក់ជូនថ្នាក់ដឹកនាំពិនិត្យ និងផ្តល់អនុសាសន៍;
- បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុរដ្ឋបាលឃុំ-សង្កាត់ តាមរយៈការសិក្សាកែ-សម្រួលនីតិវិធីលទ្ធកម្មឃុំ-សង្កាត់;
- ពង្រឹងគុណភាព និងភាពគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃការរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិការដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ (រដ្ឋបាលរាជធានី-ខេត្ត) ឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ដើម្បីជាមូលដ្ឋានក្នុងការរៀបចំផែនការ និងគម្រោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំ;
- ដាក់ឱ្យរដ្ឋបាលរាជធានី-ខេត្ត ទាំង ២៥ អនុវត្តថវិកាកម្មវិធី ដើម្បីធានាបាននូវការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅនឹងគោលនយោបាយ ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការវិភាជថវិកាឱ្យចំគោលដៅអាទិភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តថវិកា;
- ជំរុញការរៀបចំសៀវភៅថវិកាតាមចំណាត់ថ្នាក់សេដ្ឋកិច្ច និងចំណាត់ថ្នាក់កម្មវិធីឱ្យបានទាន់ពេលវេលា ដើម្បីបញ្ចូលក្នុងប្រព័ន្ធ FMIS និង
- ពិនិត្យយន្តការគ្រប់គ្រងថវិការដ្ឋបាលក្រុង ស្រុក និងខណ្ឌ ក្រោយការធ្វើសមាហរណកម្មការិយាល័យមន្ទីរជំនាញ ទៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ។

៥. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

៥០. ក្នុងរយៈពេលមធ្យម ហានិភ័យចំពោះសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានឹងមានទំហំធំជាងពេលណាៗទាំងអស់ ដោយសារភាពមិនប្រាកដប្រជានៃការអូសបន្លាយការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលធ្វើឱ្យបរិការណ៍សេដ្ឋកិច្ចសកលមានការផ្លាស់ប្តូរជារចនាសម្ព័ន្ធ ស្របពេលដែលកម្ពុជាពឹងផ្អែកខ្លាំងលើតម្រូវការខាងក្រៅ ។ ជាមួយគ្នានេះផងដែរ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានៅតែអាស្រ័យលើមូលដ្ឋានតូច ហើយល្បឿននៃការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងការធ្វើឱ្យប្រសើរនូវភាពងាយស្រួលក្នុងការធ្វើធុរកិច្ចនៅមានភាពយឺតយ៉ាវ ដែលបញ្ហាទាំងនេះជាកត្តារាំងស្ទះជាចម្បងដល់ការងើបឡើងវិញនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងបរិការណ៍វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ។ ក្នុងន័យនេះ កម្ពុជានឹងបង្កើនការប្តេជ្ញាចិត្ត និងធនធាន និងតម្រង់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងជំងឺកូវីដ-១៩, សម្រួលបរិយាកាសធុរកិច្ច និងលើកកម្ពស់ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចឱ្យបានជាអតិបរមា ជាពិសេសឆ្លើយតបឱ្យបានទាន់ពេលវេលាទៅនឹងការវិវត្តនៃព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងតំបន់ និងសកល និងការប្រែប្រួលនានា ។

៥១. ជារួម ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងគោលនយោបាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈឆ្នាំ ២០២១ ត្រូវបានរៀបចំឡើងក្នុងបរិបទនៃការគិតគូររក្សាលំនឹងសេដ្ឋកិច្ច និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងធានាឱ្យបាននូវការបង្កើត និងរក្សាការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ ។ ជាក់ស្តែង ក្របខ័ណ្ឌនេះមានគោលដៅគាំទ្រការ

ជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឱ្យសម្រេចបានក្នុងរង្វង់ ៣,៥% ជាមួយនឹងអត្រាអតិផរណាទាបដែលអាចគ្រប់គ្រងបានក្នុងរង្វង់ ៣% និងស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ក្នុងរង្វង់ ៤ ១០០ រៀល ក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក ។ ជាមួយគ្នានេះ ដើម្បីសម្រេចបានគោលបំណងខាងលើ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយនានា ជាពិសេសតាមរយៈការពង្រឹងសបត្ថភាព និងការសម្របសម្រួលស្ថាប័នឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

[ចប់]

ឧបសម្ព័ន្ធ ១៖ ក្របខ័ណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ២០១៧-២០២៣

សូចនាករ	2017	2018	2019 ប.	2020 ប.	2021 ព្យ.	2022 ព្យ.	2023 ព្យ.
ផសស ថ្លៃបច្ចុប្បន្ន (ប៊ីលានរៀល)	**89,831**	**99,544**	**110,014**	**110,653**	**117,939**	**127,198**	**138,857**
ផសស សម្រាប់ម្នាក់ (ដុល្លារ)	1,430	1,563	1,700	1,683	1,771	1,887	2,035
កំណើន ផសស ពិត (%)	**7.0%**	**7.5%**	**7.1%**	**-1.9%**	**3.5%**	**5.0%**	**6.5%**
អត្រាបរិវត្តិផរណា ផសស (កំណើនប្រចាំឆ្នាំ)	3.3%	3.1%	3.2%	2.6%	3.0%	2.7%	2.5%
អត្រាអតិផរណា (កំណើនជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ)	2.9%	2.5%	1.8%	2.8%	3.1%	3.0%	3.0%
អត្រាប្តូរប្រាក់ (រៀល/ដុល្លារ)	4,045	4,045	4,055	4,065	4,065	4,065	4,065
ការនាំចេញ (%នៃ ផសស)	50.5%	52.7%	55.2%	49.9%	49.4%	50.1%	51.0%
ការនាំចូល (%នៃ ផសស)	69.8%	76.4%	82.0%	78.3%	77.9%	78.1%	78.4%
សមតុល្យពាណិជ្ជកម្ម (%នៃ ផសស)	-19.3%	-23.7%	-26.7%	-28.4%	-28.5%	-28.0%	-27.5%
សមតុល្យគណនីចរន្ត (រួមបញ្ចូលបង្វែរ) (%នៃ ផសស)	-8.1%	-12.2%	-15.5%	-17.6%	-17.3%	-16.6%	-16.1%
ទុនបម្រុងអន្តរជាតិ (លានដុល្លារ)	12,201	14,629	18,763	16,937	16,981	17,178	17,585
ចំនួនខែនៃការនាំចូល	8.0	8.0	8.8	8.5	8.0	7.5	7.0

ប្រភព៖ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (វិស័យខាងក្រៅឆ្នាំ ២០១៩ ត្រីមាសទី ៣) និងការព្យាកររបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ

ឧបសម្ព័ន្ធ ២៖ ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ

ក. ក្របខ័ណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ: ២០១៩-២០២១

ផសស តាមថ្លៃចរន្តឆ្នាំ ២០១៨ (ប៉ាន់ស្មាន) 99,544

ផសស តាមថ្លៃចរន្តឆ្នាំ ២០១៩ (គម្រោង) 110,014

ផសស តាមថ្លៃចរន្តឆ្នាំ ២០២០ (គម្រោង) 110,653

ផសស តាមថ្លៃចរន្តឆ្នាំ ២០២១ (គម្រោង) 117,939

ឯកតា៖ ប៊ីលានរៀល

ចំណូល- ចំណាយ	២០១៩					២០២០				២០២១			
	ច្បាប់ ហិ	បណ្តោះ អាសន្ន (*)	% ច្បាប់	% អនុ. ២០១៧	% ផសស	ច្បាប់ ហិ	កែតម្រូវ	ប្រែប្រួល កែ./ច្ប.	កែ. ព្យ % ផសស	គម្រោង	% កែ២០២០	% ច្បាប់ ២០២០	% ផសស
ចំណូលក្នុងប្រទេសសរុប	**21,186**	**27,743**	**130.9%**	**130.9%**	**25.22%**	**26,336**	**18,203**	**69.1%**	**16.45%**	**21,647**	**118.9%**	**82.2%**	**18.35%**
ចំណូលចរន្ត	20,993	27,561	131.3%	131.3%	25.05%	26,143	18,010	68.9%	16.28%	21,426	119.0%	82.0%	18.17%
ចំណូលមូលធន	193	181	93.9%	93.9%	0.16%	193	193	100.0%	0.17%	221	114.4%	114.4%	0.19%
រដ្ឋបាល កណ្តាល													
ចំណូលចរន្ត	*19,593*	*25,396*	*129.6%*	*129.6%*	*23.08%*	*23,899*	*16,894*	*70.7%*	*15.27%*	*20,154*	*119.3%*	*84.3%*	*17.09%*
ចំណូលសារពើពន្ធ	16,879	22,054	130.7%	130.7%	20.05%	21,091	14,912	70.7%	13.48%	17,519	117.5%	83.1%	14.85%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	2,714	3,342	123.1%	123.1%	3.04%	2,808	1,982	70.6%	1.79%	2,635	132.9%	93.8%	2.23%
ចំណូលមូលធន	*193*	*181*	*93.9%*	*93.9%*	*0.16%*	*193*	*193*	*100.0%*	*0.17%*	*221*	*114.4%*	*114.4%*	*0.19%*
រាជធានី-ខេត្ត	1,400	2,165	154.7%	154.7%	1.97%	2,244	1,116	49.7%	1.01%	1,271	113.9%	56.7%	1.08%
ចំណូលសារពើពន្ធ	1,352	2,105	155.7%	155.7%	1.91%	2,086	1,014	48.6%	0.92%	1,050	103.6%	50.3%	0.89%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធ	48	61	125.4%	125.4%	0.06%	157	102	65.0%	0.09%	221	216.0%	140.4%	0.19%
ចំណូលតាមអង្គភាព													
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	9,137	11,261	123.3%	123.3%	10.24%	11,531	7,879	68.3%	7.12%	9,074	115.2%	78.7%	7.69%
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករ	9,094	12,897	141.8%	141.8%	11.72%	11,646	8,047	69.1%	7.27%	9,496	118.0%	81.5%	8.05%
អគ្គនាយកដ្ឋានចំណូលផ្សេងៗ	2,762	3,402	123.2%	123.2%	3.09%	2,966	2,085	70.3%	1.88%	2,856	137.0%	96.3%	2.42%

ចំណាយសរុប	27,165	28,329	104.3%	104.3%	25.75%	33,340	29,322	88.0%	26.50%	29,570	100.8%	88.7%	25.07%
ចំណាយចរន្ត	17,908	18,544	103.6%	103.6%	16.86%	19,818	18,117	91.4%	16.37%	18,799	103.8%	94.9%	15.94%
ចំណាយមូលធន	9,257	9,785	105.7%	105.7%	8.89%	13,521	11,205	82.9%	10.13%	10,771	96.1%	79.7%	9.13%
រដ្ឋបាលកណ្តាល													
ចំណាយចរន្ត	*16,827*	*17,090*	*101.6%*	*101.6%*	*15.53%*	*18,037*	*17,285*	*95.8%*	*15.62%*	*17,781*	*102.9%*	*98.6%*	*15.08%*
ចំណាយមូលធន	*8,032*	*8,581*	*106.8%*	*106.8%*	*7.80%*	*11,953*	*9,816*	*82.1%*	*8.87%*	*9,332*	*95.1%*	*78.1%*	*7.91%*
-ដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	2,708	3,524	130.1%	130.1%	3.20%	5,900	3,763	63.8%	3.40%	3,866	102.8%	65.5%	3.28%
-ដោយហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,324	5,058	95.0%	95.0%	4.60%	6,053	6,053	100.0%	5.47%	5,466	90.3%	90.3%	4.63%
រាជធានីខេត្ត													
ចំណាយចរន្ត	1,880	3,227	171.6%	171.6%	2.93%	2,867	1,771	61.8%	1.60%	2,028	114.5%	70.7%	1.72%
ចំណាយមូលធន	320	320	100.0%	100.0%	0.29%	462	283	61.3%	0.26%	254	89.7%	55.0%	0.22%
ឧបត្ថម្ភធនរាជធានី-ខេត្ត	*800*	*1,773*	*221.7%*	*221.7%*	*1.61%*	*1,085*	*939*	*86.5%*	*0.85%*	*1,011*	*107.7%*	*93.2%*	*0.86%*
តុល្យភាព													
អតិរេកថវិកាចរន្ត	3,086	9,018	292.3%	292.3%	8.20%	6,325	(107)	-1.7%	-0.10%	2,627	-2447.8%	41.5%	2.23%
ឱនភាពសរុប	(5,979)	(586)	9.8%	9.8%	-0.53%	(7,003)	(12,780)	182.5%	-11.55%	(7,923)	62.0%	113.1%	-6.72%
ហិរញ្ញប្បទាននៃឱនភាព	5,979	586	9.8%	9.8%	0.53%	7,003	12,780	182.5%	11.55%	7,923	62.0%	113.1%	6.72%
ក្នុងប្រទេស	(501)	(5,893)	1176.4%	1176.4%	-5.36%	(406)	5,371	-1323.0%	4.85%	415	7.7%	-102.2%	0.35%
ក្រៅប្រទេស	6,480	6,480	100.0%	100.0%	5.89%	7,409	7,409	100.0%	6.70%	7,508	101.3%	101.3%	6.37%
ទ្រទ្រង់ថវិកាដោយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍	250	250	100.0%	100.0%	0.23%	250	250	100.0%	0.23%	858	343.0%	343.0%	0.73%
មូលធនក្រៅប្រទេស	5,324	5,324	100.0%	100.0%	4.84%	6,053	6,053	100.0%	5.47%	5,466	90.3%	90.3%	4.63%
ការទូទាត់ប្រាក់កម្ចី	906	906	100.0%	100.0%	0.82%	1,106	1,106	100.0%	1.00%	1,185	107.2%	107.2%	1.00%

(*) សម្គាល់៖ តួលេខបណ្តោះអាសន្នគិតត្រឹមថ្ងៃ ១៨ ខុសភា ឆ្នាំ ២០២០

ខ. ក្របខ័ណ្ឌចំណូល-ចំណាយរយៈពេលមធ្យម ២០១៩-២០២៣

ចំណូល/ចំណាយ	2019 បណ្តោះ.	2020 ច្បាប់	2020 កែតម្រូវ	2021 ព្យ.	2022 ព្យ.	2023 ព្យ.
ចំណាយបន្ទុកបុគ្គលិកជា % នៃ ចំណាយចរន្តសរុប	*45.9%*	*46.1%*	*50.4%*	*48.6%*	*47.3%*	*53.1%*
ប៊ីលានរៀល						
I. ចំណូលក្នុងស្រុក	27,743	26,336	18,203	21,647	24,807	28,339
I.1 ចំណូលចរន្តសរុប	*27,561*	*26,143*	*18,010*	*21,426*	*24,569*	*28,060*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករ	12,897	11,646	8,047	9,496	10,508	11,766
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	11,261	11,531	7,879	9,074	10,777	12,502
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	3,402	2,966	2,085	2,856	3,284	3,791
ក្នុងនោះ ចំណូលពន្ធផ្សេងៗ	*308*	*322*	*259*	*259*	*229*	*268*
II. ចំណាយសរុប	28,329	33,340	29,322	29,570	31,177	35,599
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	*18,544*	*19,818*	*18,117*	*18,799*	*19,322*	*22,981*
បន្ទុកបុគ្គលិក	8,517	9,139	9,139	9,139	9,139	12,200
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	10,026	10,679	8,978	9,660	10,183	10,781
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	*9,785*	*13,521*	*11,205*	*10,771*	*11,855*	*12,618*
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេសសរុប	3,843	6,362	4,046	6,362	4,121	4,313
ទូទាត់ការខ្ចី	884	1,106	1,106	1,106	1,185	1,422
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	5,058	6,053	6,053	6,053	5,466	6,120
III. អតិរេកចរន្ត	9,018	6,325	-107	2,627	5,247	5,078
IV. និនភាព/អតិរេកសរុប	-586	-7,003	-12,780	-7,923	-6,370	-7,259
កំណើនប្រចាំឆ្នាំ	2019 ប. /2018 អនុវត្ត	2020 ច្ប. /2019 ប.	2020 កែ. /2019 ប.	2021 ព្យ. /2020 កែ	2022 ព្យ. /2021 ព្យ.	2023 ព្យ. /2022 ព្យ.
I. ចំណូលក្នុងស្រុក	26.2%	-5.1%	-34.4%	18.9%	14.6%	14.2%
I.1 ចំណូលចរន្តសរុប	*26.5%*	*-5.1%*	*-34.7%*	*19.0%*	*14.7%*	*14.2%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករ	27.7%	-9.7%	-37.6%	18.0%	10.7%	12.0%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	28.3%	2.4%	-30.0%	15.2%	18.8%	16.0%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	17.3%	-12.8%	-38.7%	37.0%	15.0%	15.4%
II. ចំណាយសរុប	4.3%	17.7%	3.5%	0.8%	5.4%	14.2%
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	*3.6%*	*6.9%*	*-2.3%*	*3.8%*	*2.8%*	*18.9%*
បន្ទុកបុគ្គលិក	2.2%	7.3%	7.3%	0.0%	0.0%	33.5%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	4.7%	6.5%	-10.4%	7.6%	5.4%	5.9%
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	*5.7%*	*38.2%*	*14.5%*	*-3.9%*	*10.1%*	*6.4%*
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេសសរុប	26.9%	65.5%	5.3%	57.2%	-35.2%	4.7%
ទូទាត់ការខ្ចី	-2.4%	25.0%	25.0%	0.0%	7.2%	20.0%
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	-5.0%	19.7%	19.7%	0.0%	-9.7%	12.0%
ផលធៀបនឹង ផ.ស.ស	2019 បណ្តោះ.	2020 ច្បាប់	2020 កែតម្រូវ	2021 ព្យ.	2022 ព្យ.	2023 ព្យ.
I. ចំណូលក្នុងស្រុក	25.22%	23.80%	16.45%	18.35%	19.50%	20.41%
I.1 ចំណូលចរន្តសរុប	*25.05%*	*23.63%*	*16.28%*	*18.17%*	*19.32%*	*20.21%*
អគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករ	11.72%	10.52%	7.27%	8.05%	8.26%	8.47%
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ	10.24%	10.42%	7.12%	7.69%	8.47%	9.00%
ចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធសរុប	3.09%	2.68%	1.88%	2.42%	2.58%	2.73%
ក្នុងនោះ ចំណូលពន្ធផ្សេងៗ	0.28%	0.29%	0.23%	0.22%	0.18%	0.19%
II. ចំណាយសរុប	25.75%	30.13%	26.50%	25.07%	24.51%	25.64%
II.1 ចំណាយចរន្តសរុប	*16.86%*	*17.91%*	*16.37%*	*15.94%*	*15.19%*	*16.55%*
បន្ទុកបុគ្គលិក	7.74%	8.26%	8.26%	7.75%	7.18%	8.79%
បន្ទុកមិនមែនបុគ្គលិក	9.11%	9.65%	8.11%	8.19%	8.01%	7.76%
II.2 ចំណាយមូលធនសរុប	*8.89%*	*12.22%*	*10.13%*	*9.13%*	*9.32%*	*9.09%*
ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេសសរុប	*3.49%*	*5.75%*	*3.66%*	*5.39%*	*3.24%*	*3.11%*
ទូទាត់ការខ្ចី	0.80%	1.00%	1.00%	0.94%	0.93%	1.02%
ហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស	4.60%	5.47%	5.47%	5.13%	4.30%	4.41%
III. អតិរេកចរន្ត	8.20%	5.72%	-0.10%	2.23%	4.13%	3.66%
IV. និនភាព/អតិរេកសរុប	-0.53%	-6.33%	-11.55%	-6.72%	-5.01%	-5.23%

សម្គាល់ ÷ ចំណាយលោះនិវត្តន៍ នឹងត្រូវកត់ត្រាក្នុងចំណាយបៀវត្ស ចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៩ តទៅ

ខ.១ ចំណាយតាមវិស័យរយៈពេលមធ្យម ២០២០-២០២៣

ចំណាយតាមវិស័យ	2020 ច្បាប់	2020 កែ.	2021 ព្យ.	2022 ព្យ.	2023 ព្យ.
ប៊ីលានរៀល					
1. ចំណាយសរុបតាមវិស័យ (រួមបញ្ចូលហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស)	33,340	29,322	29,570	31,177	35,599
1.1 ថ្នាក់ជាតិ	31,096	28,206	28,299	29,755	33,987
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	2,512	2,944	2,350	2,385	2,616
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*17*	*17*	*17*	*17*	*17*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	4,792	4,715	4,587	4,610	5,948
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*86*	*86*	*20*	*20*	*20*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	8,158	8,167	7,239	7,311	8,614
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*473*	*473*	*250*	*250*	*250*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	7,996	7,916	7,570	8,183	9,192
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*1,514*	*1,514*	*1,219*	*1,219*	*1,219*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	7,638	4,464	6,553	7,266	7,616
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*3,811*	*1,674*	*2,361*	*2,523*	*2,232*
1.2 ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	3,329	2,054	2,283	2,660	3,067
2. ចំណាយសរុបតាមវិស័យ (មិនរួមបញ្ចូលហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស)	27,286	23,269	24,104	25,057	28,589
1.1 ថ្នាក់ជាតិ	25,043	22,153	22,833	23,636	26,978
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	2,367	2,799	2,186	2,202	2,406
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*2,351*	*2,782*	*2,170*	*2,185*	*2,390*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	4,746	4,670	4,587	4,610	5,948
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*4,660*	*4,584*	*4,567*	*4,590*	*5,928*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	7,220	7,230	6,856	6,883	8,124
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*6,748*	*6,757*	*6,607*	*6,633*	*7,874*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	3,071	2,991	2,651	2,675	2,884
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*1,557*	*1,477*	*1,432*	*1,456*	*1,665*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	7,638	4,464	6,553	7,266	7,616
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*2,721*	*1,684*	*3,007*	*3,320*	*3,836*
ឧបត្ថម្ភធនជូនថ្នាក់ក្រោមជាតិ	1,085	939	1,011	1,239	1,456
1.2 ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	3,329	2,054	2,283	2,660	3,067
ផលធៀបនឹងផ.ស.ស	2020 ច្បាប់	2020 កែ.	2021 ព្យ.	2022 ព្យ.	2023 ព្យ.
1. ចំណាយសរុបតាមវិស័យ (រួមបញ្ចូលហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស)	30.13%	26.50%	25.07%	24.51%	25.64%
1.1 ថ្នាក់ជាតិ	28.10%	25.49%	23.99%	23.39%	24.48%
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	2.27%	2.66%	1.99%	1.88%	1.88%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.01%*	*0.01%*	*0.01%*	*0.01%*	*0.01%*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	4.33%	4.26%	3.89%	3.62%	4.28%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.08%*	*0.08%*	*0.02%*	*0.02%*	*0.01%*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	7.37%	7.38%	6.14%	5.75%	6.20%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*0.43%*	*0.43%*	*0.21%*	*0.20%*	*0.18%*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	7.23%	7.15%	6.42%	6.43%	6.62%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*1.37%*	*1.37%*	*1.03%*	*0.96%*	*0.88%*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	6.90%	4.03%	5.56%	5.71%	5.49%
ក្នុងនោះ ហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស	*3.44%*	*1.51%*	*2.00%*	*1.98%*	*1.61%*
1.2 ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	3.01%	1.86%	1.94%	2.09%	2.21%
2. ចំណាយសរុបតាមវិស័យ (មិនរួមបញ្ចូលហិរញ្ញប្បទានក្រៅប្រទេស)	24.66%	21.03%	20.44%	19.70%	20.59%
1.1 ថ្នាក់ជាតិ	22.63%	20.02%	19.36%	18.58%	19.43%
ក.វិស័យរដ្ឋបាលទូទៅ	2.14%	2.53%	1.85%	1.73%	1.73%
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*2.12%*	*2.51%*	*1.84%*	*1.72%*	*1.72%*
ខ.វិស័យការពារជាតិ សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់	4.29%	4.22%	3.89%	3.62%	4.28%
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*4.21%*	*4.14%*	*3.87%*	*3.61%*	*4.27%*
គ.វិស័យសង្គមកិច្ច	6.53%	6.53%	5.81%	5.41%	5.85%
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*6.10%*	*6.11%*	*5.60%*	*5.21%*	*5.67%*
ឃ.វិស័យសេដ្ឋកិច្ច	2.78%	2.70%	2.25%	2.10%	2.08%
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*1.41%*	*1.33%*	*1.21%*	*1.14%*	*1.20%*
ង.ចំណាយផ្សេងៗ	6.90%	4.03%	5.56%	5.71%	5.49%
ក្នុងនោះ ចំណាយចរន្ត	*2.46%*	*1.52%*	*2.55%*	*2.61%*	*2.76%*
ឧបត្ថម្ភធនជូនថ្នាក់ក្រោមជាតិ	0.98%	0.85%	0.86%	0.97%	1.05%
1.2 ថ្នាក់ក្រោមជាតិ	3.01%	1.86%	1.94%	2.09%	2.21%